CARLINUM SPECIAL?

BOLINDER'S

RÅOLJEMOTORER

Lägsta
brännoljeförbrukning
Modernaste konstruktion

AKTIEBOLAGET
BOLINDER-MUNKTELL
ESKILSTUNA

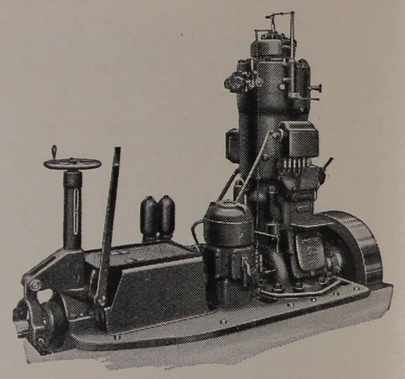

NORDISKA KOMPANIET
STOCKHOLM
Inköper till dagens högsta priser
insjö- och västkustfisk.
OFFERERA!

BLECKEMBALLAGE
blankt och dekorerat
Specialtillverkning: ***Strömmingsburkar***
Låga priser. Snabb leverans. Tel. 3509
Nordiska Bleckemballagefabriken, GÄVLE

Socker —

det mest effektiva näringsmedlet

För var och en, som har ett ansträngande arbete för händer — för honom är socker det bästa, det näringsrikaste och det viktigaste bland födoämnen. Sockret upptages hastigt och fullständigt av blodet och skänker ny styrka och ny energi.

PORLA BORDSVATTEN
drickes numera av alla finsmakare
PORLA BRUNNS AKTIEBOLAG, PORLA

SEFFLE

RÅOLJEMOTORER

Den idealiska drivkraften för såväl fiske- som frakt- och bogserbåtar

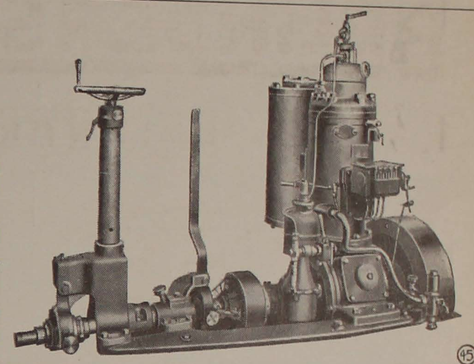

Billiga i inköp och ekonomiska i drift

SEFFLE MOTORVERKSTAD - SÄFFLE

PRAKTISK NYHET !!
Frosts ROSTFRI MED SKÄRPA FISK-RENSNINGSKNIV KR 1:75
SPECIELLT KONSTRUERAD FÖR FJÄLLNING, UPPSPRÄTTNING SAMT RENSNING AV FISK.
TILL SALU HOS
JÄRN & BOSÄTTNINGS-AFFÄRER
FÖRSÄLJNINGSORGANISATION
BÖHLMARK & C:o MORA

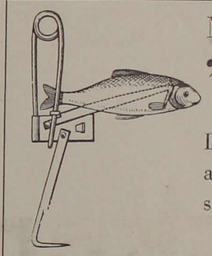

Mek. Fiskkroken
"Andez"
Den mest inkomstbringande krok för vinterfiske som finnes. Rekvirera i god tid från
Lundgrens Fiskredskaps-Fabrik
Lista gratis Stockholm St.

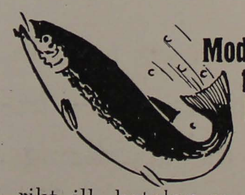

Moderna fiskedon till priser utan konkurrens!
Begär i dag vår nya stora, rikt ill. katalog m. enormt urval av alla slags fiskredskap, sportartiklar m. m.
BRÖDERNA TYSKLIND, INSJÖN.

B. S. AHLBERG
Högbergsgatan 51 Telefon 40 92 08
Tillverkning av:
Segel, Kapell, Suffletter, Presenningar, Tält
Viresplitsningar samt **Reparationer** m. m.

Röta och Mögel
angriper ej det trävirke, som bestrukits med
IMPREGNOL
Prospekt och närm. uppl. fr. tillverkaren:
Fosfatbolaget, Stockholm 7.

Bliv medlem av Svenska Fiskevårdsförbundet!

Fiskare!

Kommissionär EMIL MOLIN,
Stockholms Stads Fiskhall,

ombesörjer fördelaktigast försäljningen av Edra fångster. Omgående avräkning och absolut reell behandling garanteras.

Telefoner: Växel **23 04 25**
Efter kontorstid **21 54 65**
Telegramadr.: »**Medlaren**»

Varor avhämtas vid båtar och tåg.

Örebro Sparbank

GRUNDAD ÅR 1826.

Insatta medel den
31 dec. 1935 .. Kr. 72.893.515:47

Reserverade medel
den 31 dec. 1935 » 7.082.945:64

HEMSPARBÖSSOR UTLÄMNAS

Den, som lever upp hela sin inkomst, blir förr eller senare beroende av andra.

FISKREDSKAP

såsom **Nät-** och **Notslingor, sjöfärdiga Nät,** patenterade **Sänk-** och **Flöttelnar** m. m.

Priskurant gratis och franko.

JON PAULSSONS
Fiskredskapsfabrik, Delsbo. Tel. 37.

Grejor som ger
fiskelycka . . .

får Ni alltid bäst och billigast från oss. Marknadens största sortiment av alla slags fiskeredskap, jaktgevär, ammunition m. m. Vapenreparationer utföras. Begär katalog!

STOCKHOLM 1936, KLARA CIVILTRYCKERI A.-B.

SVENSK FISKERI TIDSKRIFT

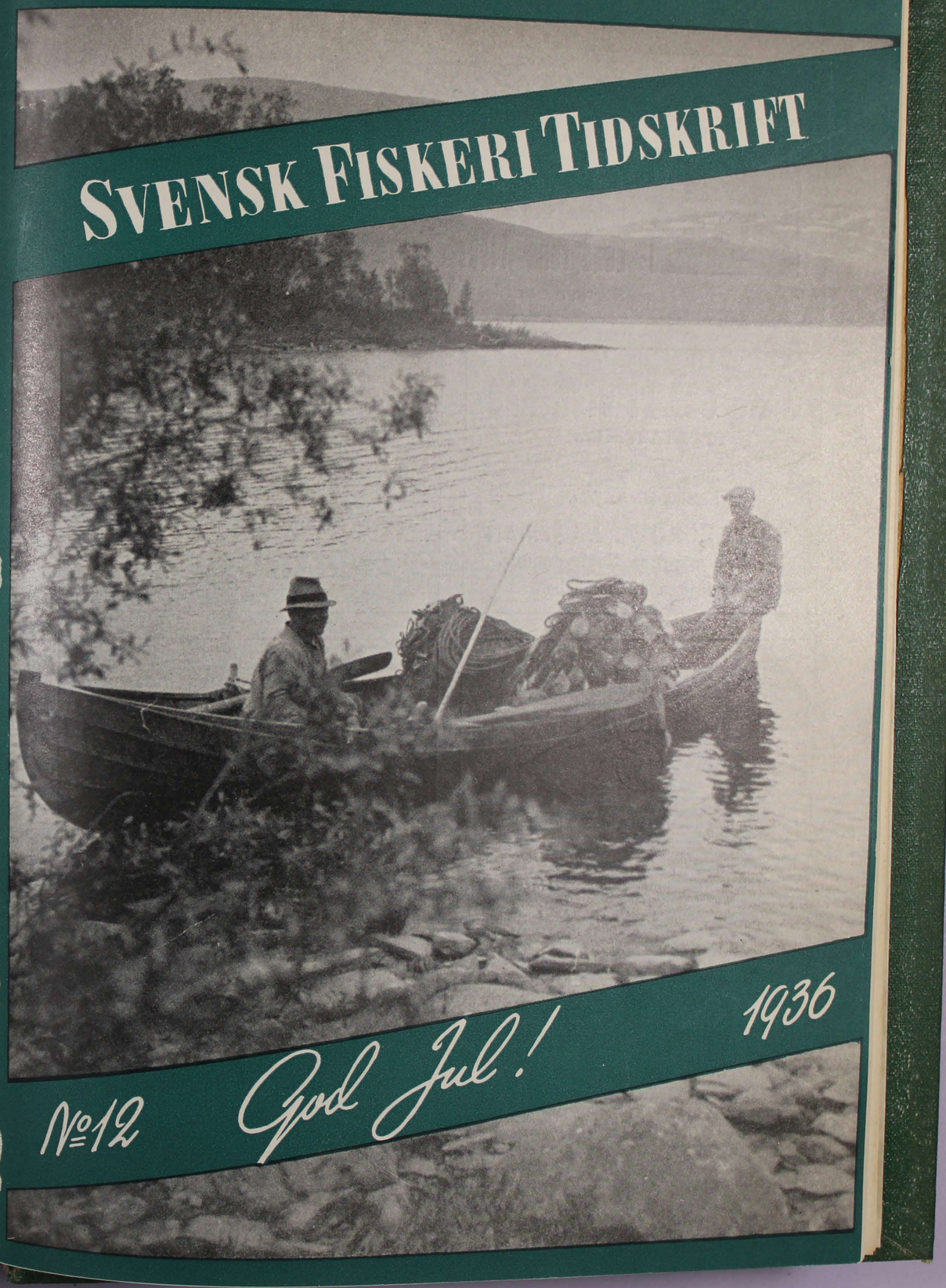

№ 12 *God Jul!* *1936*

FISKREDSKAP

i parti och minut

Prima varor = = = Billiga priser

Lundgrens Fiskredskapsfabrik A.-B.

Storkyrkobrinken 12, STOCKHOLM

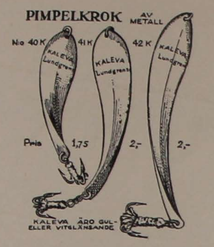

Jakt- och Fiskredskap

SPORTARTIKLAR

m. m.

Katalog sändes fritt.

A.-B. GEORG A. BASTMAN

H. M. Konungens Hovleverantör.

Nybrogatan 1, Stockholm.

LJUSNE LW WALLBOARD

den svenska träfiberplattan, ett byggnads- och isoleringsmaterial med mångsidig användning.

Lagerförande återförsäljare å varje större plats.

LJUSNE-WOXNA AKTIEBOLAG

LJUSNE

»ASHAWAY» Spinnfiskelina

»Extra strength.» Smidig o. stark. Oöverträffad vid kast från rulle.

»CRANDALLS ASHAWAY» Fluglina

Den bästa fluglina som en flugfiskare kan få i sin hand

Revar och linor av

ASHAWAY

världsberömda tillverkning

Säljes i alla större fiskredskapsaffärer.

Ashaway Line & Twine Agentur

Stockholm 1

SVENSK

FISKERI TIDSKRIFT

ORGAN FÖR SVENSKA FISKEVÅRDSFÖRBUNDET

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE: RUD. HAMMARSTRÖM

REDAKTION: STEN VALLIN OCH C. H. SCHAGER

N:r 12 Årgång 45 — Upplysningar om expedition och prenumeration m m å sista sidan. — December 1936

U R I N N E H Å L L E T :

Anmälan. — *En natt med drivgarn i Öresund* av Carl Gustaf Lekholm. — *Ur gamla papper. »Rön om Laxens natur och fiskande i de Norrländska Älfvarna»* av dr Nils Gisler. — *Intressanta exempel på ålynglets starka vandringsdrift* av dr Sten Vallin. — *Turbiner och nergående fisk* av A. Björnemark. — *Yrkes- och sportfiske i Tyskland.* — *Jakt- och fiskevård.* — *Akvarietragedier* av Bigi. — *Lyckad sikinplantering* av Gillis Lüning. — *Värdet av fiskkost ur läkarens synpunkt.* — *Dalarnas fiskevårdsförbunds årsmöte.* — *Fria uttalanden.* — *Ett spännande laxmete* av Folke Marell. — *Sportfisketävlingar i Stockholm.* — *I korta drag.* — *Fiske året runt.* — *Från Göteborgs fiskhamn.*

Anmälan.

Med detta häfte avslutar Svensk Fiskeri Tidskrift sitt nionde lustrum och anmäler vid ingåendet i det tionde sin fyrtiosjätte årgång.

Tidskriften har under det nu tilländalupna året kunnat glädja sig åt en alltjämt ökad spridning. Prenumerantstocken (medlemsantalet i fiskevårdsförbundet) har under de två senaste åren mer än fördubblats, vartill kommer ett stort antal fiskevårdsföreningar, för vilka prenumereras på tidskriften genom hushållningssällskapens försorg. Ännu återstå dock tyvärr alltför många av våra till närmare tusentalet uppgående fiskevårdsföreningar, som ej hålla tidskriften.

Det är redaktionen angeläget att påpeka, att det i längden ej är möjligt att till ett så lågt prenumerationspris som fyra kronor hålla tidskriften på dess nuvarande standard, därest ej tillslutningen blir avsevärt större. Än mindre tänka på utökning, som vore högeligen av behovet påkallad och önskvärd. Nog borde väl varje fiskevårdsförening vara i stånd att hålla åtminstone ett exemplar

av tidskriften, när nu prenumerationspriset ej belöper sig till mera än fyra kronor.

Tidskriften kommer under det stundande året att redigeras efter i stort sett samma principer som hittills, vilka i allmänhet synas ha tillvunnit sig läsekretsens gillande Vi begagna emellertid tillfället att till våra ärade läsare upprepa vår vädjan på denna plats i förra årets sista häfte:

Meddela till tidskriften allt vad som händer och sker i Eder trakt i fråga om fisk och fiske och bringa under diskussion förhållanden på fiskets område, som kunna förefalla oklara eller iveksamma! Tveka ej att i tidskriften begära upplysning eller råd i alla slags fiskerifrågor. Redaktionen står på detta område i direkt förbindelse med det förnämsta av sakkunskap såväl inom landet som i utlandet.

Hjälp oss även med att verka för tidskriftens vidare spridning. Ju större läsekrets, dess större upplaga och dess rikhaltigare och värdefullare innehåll! Sänd in namnet på åtminstone en ny prenumerant, som samtidigt blir medlem av fiskevårdsförbundet! Ju flera medlemmar dess starkare förbund och dess innehållsrikare och värdefullare tidskrift!

Med tack för all förståelse och allt överseende under det gångna året anhåller redaktionen att få tillönska våra ärade läsare

En God Jul
och
Ett Gott Nytt År

En natt med drivgarn i Öresund.

Det blåser en frisk sunnan, när Frans och undertecknad börja kloa närdingarna nere vid stranden. Övertelnen med »florna» (flötena) trädes på klon av prima småländsk en, och undertelnen lägges i bukter i tråget, så att allt skall gå glatt och lekande, när näten skola sättas. Det verkar nästan för petnoga med dessa bukter och veck och klons rätta placering på garnhögen, så att Frans för en knorrande nybörjare måste hålla en hel liten föreläsning om, att en fiskekosters mittrum tyvärr inte sitter inne med ett oceangående fartygs utrymmesmöjligheter, och att detta till trots fjorton närdingar, bestående av två halvor om 50 m. vardera, således 1,400 m. nät sammanlagt, där skola stuvas undan på sådant sätt, att de dels kunna sjösättas utan alltför stor tidsförlust, dels lämna ytterligare utrymme åt tågvirke, draggar, bojar och lanternor. Vidare ligger det generationers erfarenhet bakom just det sätt vi arbetar på, och att de gamles kunnighet gick långt utanpå nutidens både i det ena och andra, det lovar Frans någonting svaveldoftande på som slutkläm. Inför en dylik argumentering faller knotet till marken tillsammans med ändringsförslagen, och kanske tack vare detta är arbetet snart undanstökat.

Vi lasta på skottkärrorna och rulla ned till den väntande »prammen». Den långgrunda Lommabukten tillåter inte en kölbåt att på öppna kusten gå in till land, och därför måste man använda en flatbottnad landgångsbåt både ut och in. Prammen blir bra nedlastad och det går tungt att staka den i motsjön, men vi sega oss fram meter för meter och ligga snart sida vid sida med kostern utanför sandrevlarna.

Klockan är ungefär fyra på eftermiddagen, då omlastningen är klar, och vi kunna sätta segel och lämna den tomma prammen klappande i brottsjön under land. Kursen är västlig. Susen heter fiskeplatsen, ett ställe mellan Saltholm och Limhamn, där det enligt ett rykte under föregående nätter fångats några hundra kilo sill. Ryktet tycks ha nått även andra platser längs kusten, ty både från Lomma och Limhamns landkontur avskilja sig små fyrkantiga lappar, spriseglen på fiskebåtar, vilka alla ha samma mål. Sjön är krabb, riktigt sillaväder, säger Frans, och då och då skvätter det över däcket. Vid horisonten börja några sjömärken framträda allt tydligare, och vi hålla ned mot dem. Efter en timma är vi i höjd med den första men fortsätta ett stycke till först dock efter att hava konstaterat strömmens riktning och styrka. Vi ankra inom kort, och eftersom det är första båt på platsen, och det ännu är långt till sättdags, törna vi in i kappen akterut för att vila till nattens arbete. Här på Susen brottas ström och vind och komma kostern, som ej riktigt vet vilken av dem han skall rätta sig efter och därför lagt sig tvärs, att rulla och slänga som en karusellgunga. Några timmar förflyta under förströtт småprat. Då och då höres fräset av bogvatten. »Det är väl nån Lommebo, eller det är en Vikhögare eller Limhamnare», säger Frans varje gång.

Mot solnedgången gå vi på däck och konstatera, att bortåt femtio båtar ankrat omkring oss med någon kilometers mellanrum. De som ligga längst bort, skönjas knappt, utom när en sjö slänger dem upp, så att den vita sidan glimtar till ett tag. Men till och med på det avståndet kan Frans säga, vem det är. »Där ligger Sven med »Gullan», och där har vi Nils Pitter, och lå mi se, där borta ligger jaggu Ågyst och Olof också. Jons Johan har kommet bra långt nör ve' ångbådarna. Han får nok dra kvickt i natt» o. s. v. Han tycks känna varenda själ här och använder blott förnamnet på dem, vilket för en utomstående är föga upplysande, då det finns flera både Nilsar och Ågystar. Det där om Jons Johan och ångbåtarna betyder, att han lagt sig nära farleden och kan väntas driva ut i denna, vilket, trots utmärkning med lanternor och förbud, att gå över fiskeredskap, kan ha sina risker, då inte alla skeppare äro så nogräknade eller ens våga ändra sin kurs inne i den grunda Flintrännan.

Solen har dalat, och augustikvällens skymning lägger sig över sjön. Allt flera fyrar tändas, och ljusen i land både i Malmö och Köpenhamn tävla i styrka och glans, men högt över de andra både i styrka och massa står månen, än så länge.

Nu är det tid att sätta, och vi spana efter lanternorna akter om oss. Vi måste nämligen vänta, tills man har börjat där, i annat fall skulle strömmen snart ta oss bort till dem, och om de ej hunnit undan, kunde lätt av två fint sträckta närdingslänkar bli en oredig böljande härva med två stampande kostrar och två ilskna och till handgripligheter beredda besättningar, m. a. o. ett intermezzo skulle uppkomma.

Sådant har hänt, och vi få därför öva vårt tålamod ännu en stund. Ingenting händer emellertid, fastän folket är på däck på de andra båtarna, och efter vad jag kan skymta i skenet från ankarlanternorna göra detsamma som vi. Det hänger således på den siste i vår grupp här på Susen, och han, tydligen medveten om detta, tar sig god tid. Kanske på rent trots, vågar jag förmoda, men Frans, som är mån om Öresundsfiskarnas anseende utåt, avvisar detta påstående med förklaringen, att sillen i kväll inte går upp än, så att allt är i sin ordning. Emellertid måtte sillen gå upp fortare närmare Limhamn och Söndre Flint vid Saltholm, där är man redan ifärd med att sätta. Avstånden mellan lanternorna på bojarna i länkens slut och på båtarna växa i kapp med vår otålighet. »Ibland», säger Frans, »har det hänt, att nå'n j—l legat och tjyvhållit på det här viset, så att de andra till sist har måst sätta, och då har han fått skylla sig själv.» Det slipper emellertid den här att göra, ty just som jag ännu en gång står i begrepp att uttrycka tvivel om anledningen till dröjsmålet, har han börjat sätta, raskt följd av de övriga. Vi slänga ut bojen med lanternan och länsa undan för focken, under det att övertelnen på närdingarna med ett jämt sus rinner av klon akterut. Midskepps står undertecknad med tråget på sidodäcket och kastar ut undertelnen med blysänkena. Ett tråg töms kvickt. Ett nytt måste fram. Klon med övertelnen kastas akterut. Frans nappar änden och knyter den i föregåendes. Ett kast med en knyck, och »bosmen» ligger i vattnet på låringen för att inte ligga och kinka ombord. Undertelnen stramar. Ut med mera, fortare. Allt måste gå som oljat. Båten seglar undan, och inga hamsor få förekomma. Sillen är nogräknad och går sannerligen inte i dåligt lagda närdingar. Bojen med lanternan avlägsnar sig stadigt det ena hundratalet meter efter det andra. Alltjämt finnas flera tråg med närdingar. Fort skall det gå, och fingrar och ögon få inte vila ett ögonblick, förrän äntligen 1400 m. från bojen med en sista knop drivlinan fästes vid den fjortonde och sista närdingen, örat, och så ligger vi där lugnt och stilla och driver med strömmen i väntan på, att sillen skall springa i.

Ja den sillen, den är verkligen en märkvärdig fisk. Den går till i oräkneliga mängder i åratal. Fiskarna håva upp det ena tusentalet kilo efter det andra, men alltjämt synes ingen minskning i stimmen. Men så en dag är den borta. Inte ett fjäll i näten. Varifrån kommer den, och vart går den? Med dylika spörsmål fördriva vi väntetiden. Jag talar om, att vetenskapsmännen utrönt periodiciteten i dess vandringar, och Frans kvitterar med att ur sin rika erfarenhet plocka fram ett och annat om dess vanor i Sundet. När det finns gott om sill, vilket gunås inte varit fallet på många år, göras de bästa fångsterna vid 2:dra eller 3:dje natten med ny ström, d. v. s. efter någon tid med nordvästliga vindar och sydgående ström denna kastar om till nordgående vid sydlig vind. »Flo», den sydgående, som för in det saltare Kattegattsvattnet, ger ingenting. »Då brinner vattnet av marelden, och då får vi ingen sill», säger Frans. När man skall sätta och dra på dygnet, kommer helt an på, när sillen går upp till ytan. Bäst är att sätta under timmen närmast efter solnedgången, och dra ibland redan efter en timma och ibland efter tre à fyra, sällan längre, ty har inte sillen gått i närdingarna då, går den inte alls upp, eller också finns det ingen sill. Ju längre det lider på hösten, ju längre kan man låta närdingarna stå, då sillen vid den årstiden kan gå upp vid midnatt och till och med senare.

Månen har gått ned, och mörkret blir mera kompakt. Runt omkring oss vagga lanternor, båtarna med sina två och bojarna med sin enda, som fladdrar och ibland försvinner, då någon våg reser sig framför. Klockan närmar sig tiodraget, och det är snart tid att börja dra. Strömmen har på dessa två timmar fört oss ett bra stycke åt nordost, så att vi närma oss stora farleden. Passagerarefartyg glida förbi med ljuset festligt strömmande från alla ventiler och däck, lasttrampar med höga däckslaster och småskutor med stånkande råoljemotorer och endast med det reglementerade ljuset uppe, i övrigt blott skymtande som en förtätning i mörkret.

Man har redan börjat dra på ett par båtar, och om en stund följer vi deras exempel. I brunnen på fördäck står Frans och halar in närdingarna över rullen. Min plats är i rummet midskepps, där jag stuvar dem undan direkt på durken. I de första finnes blott en och annan sill. Den glimmar i mörkret, och ibland faller någon av på däcket och sprattlar ett ögonblick. Här och där sitter en makrill. Det är styvt göra att hala in länken. Armarna värker av det ovana arbetet, men ännu är vägen lång till bojen med lanternan. Ännu har vi inte fått många valar sill, och det ser klent ut med resultatet. Men så i den sista närdingen, i själva »rumpan», som det heter, har ett helt stimm sprungit i. Det är stor, fet Limhamnssill, och det är verkligen beklagligt, att vi inte fått den i hela länken. Då hade det blivit en verklig fångst. Som det nu är bättrar det bara upp med några tiotal kilo. Bojen ligger alldeles under stäven, och här i den allra sista stumpen verkar nätet nästan försilvrat av fjäll och sill. Det ser ut, som om sillen dragits till ljuset. Så är det slut och bojen kommer ombord.

Vi ligger och slänger en stund, tills masten blivit rest och vi satt segel, sedan sättes kurs på Malmö. Med vinden på låringen gör vi god fart och kunna efter någon timma förtöja inne i fiskehamnen. Nu tar »lyngningen» vid. Den måste vara klar till uppköparna komma klockan fem. Var och en får ett tråg framför sig och börjar hala in en närding i det. Sillarna plockas ur och slängas i en hög på durken. Närding efter närding befrias från sill, och högen växer. Vi tippa hur många kilo det kan vara, och samtalet glider därmed över på andra fångstresultat. Krigsårens med sina tusentals kilo verka nästan fantastiska jämfört med de senaste årens. Men även efter kriget ha fångster på bortåt 1,000 kg. gjorts, dock aldrig som då, när man på en enda natt kunde få 2,000 kg. och mera. Det var inte heller småsill, som togs. I många fall voro de vanliga närdingarna för småbundna, så att stora mängder föll av i sjön. Men vad gjorde det, när de storbundna hade en sill i varje maska. Det var andra tider, och Frans suckar och lyngar färdigt den sista närdingshalvan, sedan ta vi oss en välbehövlig vilopaus.

Alltför snart störes vilan av motorbuller och skrammel. Båtarna börja komma, och på kajen skramla redan uppköparna med lådor och gamla fordkärror. Jag tittar upp över kappen. Det är fullt liv vid kajen. Båtarna ligga med stäven mot denna, tätt som bladen i en bok. Närmast oss på ena sidan ligger en Vikhögsbåt, där man redan börjat väga upp fångsten. På akterkappen sitter en treårs parvel och intager sin tidiga frukost i form av en slickepinne och en rökt sill. Den blandningen är säkert härlig, om man får döma av hans belåtna min. Far och storebror arbeta midskepps. Lådorna fyllas och bäras upp på kajen. I nästa båt har man lossat färdigt. Det är inte enbart sill, som föres i land i dag. En

Trälleborgsbåt har haft spättegarn ute, och så egendomligt det låter, fått över femtio kg. rödspättor. I Sundet har knappast något sådant hänt på de senaste tre åren, åtminstone inte på svenska sidan. Längre bort ligger en stor dansk båt, som satt några tusen krok. Den har blott fått torsk, halvkilos-torsk men fet och vacker. Men sillen dominerar, om man kan tala om dominera, när 150 kg. utgöra maximum, och medeltalet ligger mellan 70 à 80. Vi ha själva inte mera än 70 kg., och med 60 öre per kg. kan resultatet inte med bästa vilja kallas lysande. Det är skräp tycker också uppköparen och ber oss komma igen med det snaraste med båten full.

Klockan sex är det kaffedags, och då ha vi också levererat fångsten, som per bil strax reser iväg till en annan marknad. Efter några timmar är det tid att löpa ut igen, och vi puttra snart ut ur hamnen, och har vi tur, skall vi nog taga uppköparen på orden och det ännu i denna natt.

Carl Gustaf Lekholm.

Närdingar på torkställningar. Limhamn.

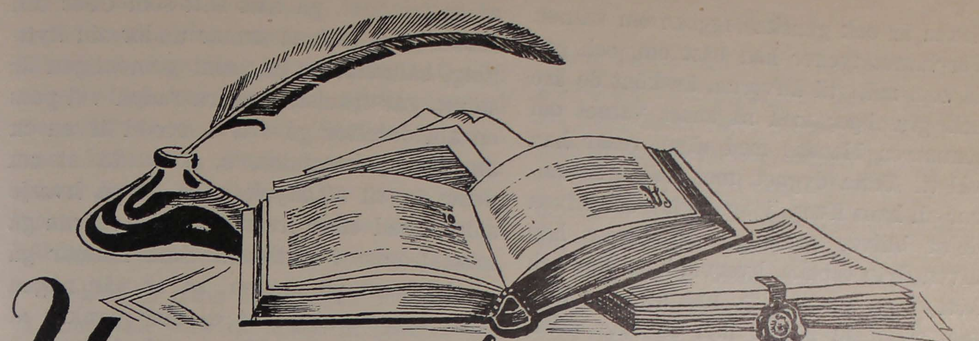

Ur gamla papper

Ur »Rön om Laxens natur och fiskande i de Norrländska Älfvarna.»

Av *Nils Gisler.*

(Kongl. Vet. Acad. Handl. 1751.)

Nedanstående utdrag ur Nils Gislers avhandling om laxen och laxfisket i de norrländska älvarna under mitten av 1700-talet har ansetts kunna vara av ett visst intresse för våra läsare. Det var andra tider när laxförekomsten i exempelvis Ångermanälven var av den storleksordningen, att »gnyet» av laxens uppstigande i älven från stranden hördes, såsom Gisler uttrycker det, som »et stormväder eller lindrig tordön».

Om Gisler meddelar Nord. Familjebok bl. a. följande: »läkare, f. 22 febr. 1715 i Gissö by, Torps socken i Medelpad, d. 19 nov. 1771 i Härnösand, blev student 1733 i Uppsala, där han först ägnade sig åt teologiska studier, men sedan åt medicinska, och blev 1744 med. doktor. 1743 lektor i logik, fysik och medicin vid Härnösands gymnasium och 1762 förordnad till provinsialläkare i Västernorrlands län. G. var en synnerligen nitisk, skicklig och ömsint läkare, som ofta på egen bekostnad beredde läkemedel åt sjuka och t. o. m. vårdade dem i sitt hem. Han gjorde ansenliga naturhistoriska samlingar och anlade strax efter sin ankomst till Härnösand en botanisk trädgård därstädes. Han var även verksam som författare och i synnerhet flitig i uppteckнandet av iakttagelser å medicinens och naturkunnighetens områden, vilka han, sedan 1748 ledamot av Vet. Akademien, för det mesta publicerade i dennas handlingar.

*

— — — — — — — — — — — — — —

§ 12.

Om laxens förhållande vid upgången i älfverna. Laxens högsta åtrå är strömt och friskt vatten; derföre söker han hafsstränderna strax vid is-losningen, sträckandes sig längst norr efter dem, tils han finner läglig upgång i älfverna. Om han i hafvet kan ärhålla samma förmon af friskt vatten, hvilket ibland sker då mycken haf-is där ligger osmält, följer han med den och förgäter älfverna.

Laxen är ock ganska laggran om vatnet. Vår-vatnet tycker han bäst om, och går då som mäst til älfverna, änskönt de äro helt grumlige; men så snart vatnet om sommaren blandas med rägn, rusar han väl til första dygnet, men sedan afstannar all hans ifver, i synnerhet om älfven deraf blifver grumlig, och börjar han äfven flyta tilbaka, hvarvid hans hud och kött få en annan färg, lika som om hösten, så at ju längre han då står stilla, des större förändring undergår han, som tilförene är sagt (§ 11.). Ju högre flod, des bättre stiger laxen til älfven, hälst varma vårar, då haf-isen snart smälter, och vårfloden kommer i god tid, at han kan vara förbi til Eriks-mässan, samt fjäll-floden då strax följer på, at laxen på des längre håll må få smak af det söta vatnet. Här til hjelper vädret mycket, då det följer strömmen efter, det bonden kallar Lax-vind: Ty om vädret blåser upföre strömmen, har laxen ej så stark känning af honom, utan stryker förbi i vikarna. Emedan nu älfverna utflyta i olika väderstrek, blir ock lax-vinden olika. År 1749 fiks ingen lax i Torneå älf, men i Kimi fingo de nog. Orsaken är, at då mera östan-blåst är om våren, stiger han mera åt Kimi, men i västan mera åt Torneå; och i S. til hafs. Ångerman älf vil hälst hafva västan. För S. W. och N. kan ock en hop upstiga genom norra inloppet, af dem, som gått förbi det södra. Själa-älf älskar W. men Gideå S. det få älfvar eljest göra. Sedan Laxen instigit ur hafvet, förlustar han sig ej länge i fjärdarna, utan stryker efter ström-råken fort, om laxvinden blåser; eljest går han af och til, och fås då bäst i stakagårdar, hvarföre ock de som dem bruka, måst taga strömuddar i akt, som äro något djupe.

Laxens upstigande ifrån havet sker, såsom alle förfarne fiskare berätta, i stegar eller duner, som formera två sidor af en triangel, på lika sätt som Gäss och Måsar göra tvänne armar under sin flyttning, sålunda, at en, som gemenligen är störst, går främst, i andra raden vid pass en aln derefter gå två i bredd äfven en aln ifrån hvarandra, o. s. v. Så at om dunet är til 30 stycken gå 15 på hvarje sida i rad efter hvarandra. Honorna gå mäst främst i lektiden. Små hannar gå altid efterst på stegen, så at när någon liten fås, vet man at ej mer vankas af samma stege den gången, dock komma ock några små förut utan ordning. Fiskare hafva ofta råkat lax-stegar up i älfven så store, at de bårttagit hela noten, som skedt på Bergören och Edsforssen i Ångerman-älfven, då de i en sådan ordning *marcherat så starkt, att gnyet deraf har hörts på landet, likt et stormväder eller lindrig tordön*, då ock laxen ibland går med halfva ryggen öfver, eller synes såsom vågor på vatnet. Men går han ned i vatnet på botnen, som han gör då väderleken är mycket stormsam, samt längre in på sommaren, för svalkan skull, höres intet dån. De första i stegan hålla sig midt i sjelfva å-mergen, men de som efter komma, på sidan, bredare och bredare, som dunet är stort til. I Indals älf är rönt, at laxen håller sig ena året mer på södra än den norra sidan, alt som den börjar stiga om våren. Och när han ena året hållit sig mer på ena sidan, bytes det gerna om, året derpå. I sådan ordning går nu laxen, och kan upsökas på åtskilliga not-vallar i följe af dess jämna gång, til dess han möter något hinder, som skingrar honom, hvilket kan vara åtskilligt; såsom stormväder, not-dragning, m. m. Vid sjelfva åmynningen fördeles dunet, då vädret blåser tvärt mot älfvens direction, at han ej vist känner hvarifrån det söta vatnet kommer, utan vaglar hit och dit i vikarna, så at han ock där kan fås med not och i stakagårdar, som eljest äro fruktlöse. Skjutande,

timmer och brädvräkning, flottning samt grund med sådant mera kunna ock sätta honom i oordning, ty under 10 a 12 alnars djup kan han vid upstigningen i stora älfvar ej trivas. När de få gå i fred, kunna de hinna 1 mil på dygnet, ibland mer. När de råka någon forss, måste de ock åtskiljas, sedan samkas de väl igen, men fördelte i mindre flockar.

Tecken til hans upstigande i duner är, at han lika som et Marsvin stjelper sig om, klappar och spritter up i vattnet, hvilket han vid utflytandet aldrig märkes göra; ibland med fräsande up i vattenbrynen. Måsar, Glador och Örnar i stora flockar göra ärefölje up efter älfven, der de se laxen, och beflita sig om rof, men måste ofta sjelfva sätta lifvet til, när de råka starka fiskar. De stora Måsflockarna fara up åt fjellen och följa ½ mil efter lax-stegan. En och annan Mås stannar quar på de ställen, där den fångade laxen rensas. När laxen är i full gång, höres at de få i Ångerman-älfven på alla not-varp alt från Hammar, hela älfven upföre. Det hålles före, at dunerna följas åt så länge någon är quar, och som de komma från hafvet, gå de sedermera efter hvarandra. Ty ingen åtskilnad är i sjelfva fisktiden, hvarken med not-dragning eller andra fiske-vånor, allenast, at när hårdt väder och tordön instunda, går han helt sakta, eller håller sig stilla, der djupt är, men under sjelfva blåsandet eller dundret stiger den aldrahäftigast. I dugg-väder stiger den ock starkt. Är väderleken mycket stormsam, får man aldrig se dunen up i vattnet, utan håller han sig då på djupet. De första stegarna äro fetast, men ju längre det lider åt hösten, ju magrare bliver han; ty ju mer vatnet utfaller, des svårare har han at arbeta sig up, och des magrare blir han, så at långt up i forssarna, vid Helgonmässotiden, finnas de, som hafva stora hål på sidorna.

§ 13.

Om laxens förhållande vid upgången i forssarna. När laxen hvilat litet, under stora stenar, då han kommer til branta forssar, skjuter han sig som en pil öfver, 2 til 3 alnar öfver om vatnet, och är observerat at han ej behöfver gripa sig mycket an, då han går genom forssen. Ja man får se honom stå öfverst på forshuvudet i en flygande ström, och allenast litet röra stjerten, hvarpå han sedan stryker sin kos. Så snart han då kommit öfver forssnacken, slår han med spolen, lika som at dermed betyga sin fägnad; dock faller han ock ofta tilbaka, men försöker då sin lycka flera gångor, tils han tröttnar. Flera följa efter, då en hoppar förut. Så länge han har hufvudet neder i vatnet, har han dubbel styrka, men när det uplyftes, slår han sig föga af kroken. Den 3 Maji, år 1750, såg jag laxöringar hel lätt springa öfver sågdammen i Björkån, som var från bottnen 7 alnar, men vatnets högd af floden gjorde, at dess fall ej var nu öfver 3 alnar. Under denna dam hade en hel hop laxöringar stått och väntat til floden var som högst, hvilka ej budo til at hoppa förr. När han vil springa, som hälst sker mot aftonen, gifver han sig nära under dammen och skjuter sig ända up väl 2 alnar öfver vatnet, och om han hinner så långt up på dammen der vatnet är svart, går han med hast up sin väg. När laxen har at arbeta sig up för strid ström, står han halfva dygnet bakom någon stor sten, sedan stiger han up til 60 eller 100 steg, och der som är rätt svår ström, skjuter han sig fram och up om vatnet, hela 2 famnar up efter strömmen, at vinna sin resa så mycket snarare. Derpå hvilar han, och skjuter sedan på lika sätt. Hufvudet aktar han noga vid slika skott, och faller ned med flata sidan eller spolen förut. När laxen drifves tilbaka, vänder han ej huvudet undan strömmen; utan

låter strömmen vräka sig med stjerten förut. Kunde han vända sig lika väl utåt strömmen, skulle han ej så lätt fångas i fisk-byggningar: men han har den olägenheten, att så snart han bjuder til at vända sig, och kommer på tvären för strömmen, mister han sin styrka, och drives in i vrakhus, strytor och in på stenar, &c. och si, denna olägenhet är, som gör honom mäst fången. Om det ej är väl djupt under fors-fallen, kan han ej göra högt språng. När han upkastat sig til et par famnar öfverst på drifvande forss-fallet, ligger han ofvan på vatnet och håller sig långa stunden med utspärrade fenor. Ofta finnas de ihjelslagne ned om stora fors-fall. Den som är stackig och krokryggig, är starkare, än den raka laxen. Äfven är den små snipuga laxen, som i storlek och skapnad liknar sik, nog arg at springa och kasta sig i strömen. När älfven begynner om våren flöda, ja ock et dygn förut, stiger han flitigare, men så snart hon begynner falla, saktar han sin gång.

När laxen först råkar strömmen, spelar han derigenom lika som med lust och söker aldrig hvila. Sollefteå och Ramsele forssen aktar han ingen ting, utan stryker midt upföre honom: derföre fås der ock i vånorna allenast den svagaste och minsta, hel sparsamt. Vid Eds-forssen måste han först taga sig en hvila, den han söker bakom uddar, stenar, hällar och bärgs-skolor, många stundom i en håla. Likaledes i Lidsforssen; de andra aktar han litet. Huru härdig och outtröttelig denna fisk är, ses och deraf, at han upspringer lika friskt, fast han ofta har framkäkarna jämt med ögonen afslagna mot bärghällorna, stjerten söndergnagen in til ryggbenen, eller hål på sidorna: han löper dock utan afsky å nyo i största fara, och oftast i våldsam död. I spakälfven vandrar han nätter och dagar, det Lax-notdragare vitna; men i forssarna står han altid stilla öfver högsta natten. Torde dock hända, at den som fås i lax-noten om nätterna, skrämes allenast från det ena varpet til det andra. Vid Själa-älf märkes, at han ej eller i spakt vatten högsta natten stiger in i vånorna. I forssarna börjar han först röra sig om morgonen, men går dock sparsamt då åt vånorna; hvarföre ock morgon-vittjandet är det sämsta. Men dag-vittjandet drygare och solgångs-vittjandet gemenligen drygast. I grumligt vatten aktar han icke mycket Pulsen eller Torfven, som han här kallas, utan kan gå mot honom, och tåla at med honom blifva stötter, hvarföre ock i förra tider inga puls notar brukades, så länge älfven flödde och hade oklart vatten, men de senare tider hafva funnit, at mästa dunerna imedlertid gått sin kos förbi, samt at så mycket mindre, som laxen i grumligt vatten går på garnet, så mycket mer skyr han på sidorna och under telarna i klart vatten, derföre börja de draga not, så snart de i strömmen kunna styra henne, och laxen visar sig.

Använd medföljande postgirokort!
Insänd namnuppgift på en *ny prenumerant!*

Intressanta exempel på ålynglets starka vandringsdrift.

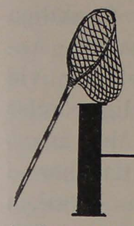

Hur kan det förklaras, att ålen så ofta förekommer även i helt isolerade vatten, är en fråga, som åter och åter dyker upp i diskussionerna om denna märkliga fisk. Endast den, som haft tillfälle, att noggrant iakttaga ålyngel under vandring uppför strömmarna, kan emellertid göra sig en föreställning om, hur stark denna deras vandringsdrift i själva verket är. Även inför fullständigt omöjliga hinder ge de små ålungarna ej tappt utan göra i oändlighet försök på försök att klättra upp för även helt lodräta ytor, om bara dessa hålla sig aldrig så litet fuktiga. Är bara denna sista betingelse för handen övervinna ålungarna också snart sagt alla hinder.

Till vilka överraskningar denna egenskap hos ålynglet kan leda belyses av ett särskilt drastiskt exempel från Nordafrika publicerat i Bulletin Français de Pisciculture.

Ål i vattenledningssystemet.

Under årets första månader komma miljarder av de små glasålarna i täta svärmar in till Atlantiska oceanens östra kust mellan polcirkeln i norr och kräftans vändkrets i söder och även in till kusterna av innanhaven och särskilt då Medelhavets. Många exempel finnas på hur tvingande och oemotståndlig den vandringsdrift är, som sedermera driver ålynglet mot strömmen ända upp i de minsta förgreningarna av ett flodsystem. Särskilt anmärkningsvärt är emellertid uppfyllandet av ett helt vattenledningssystem med ålyngel, vilken händelse inträffade i staden Tanger i Nordafrika under år 1934.

Riklig nederbörd och en ovanligt lång regnperiod utgjorde utan tvivel särskilt gynnsamma betingelser just detta år för ålynglets uppvandring ända upp i källorna av floden Charf-el-Aquab, som lämna dricksvattnet åt staden Tanger. Härifrån trängde ålynglet redan i maj in i de stora vattenbassängerna och påträffades något senare under juni överallt i ledningssystemet. De voro då 70 till 75 mm. långa och 3 till 4 mm. tjocka. Inget hinder hade kunnat hejda ynglet. Rotationspumpar och kolvpumpar och ett vattentryck upp till 10 kg. på kvadratcentimetern övervunnos med lätthet. Naturligt nog blevo följderna av denna ålyngelinvasion rätt så obehagliga. Många av dem söndermosades av pumparnas propellerblad eller under passagen genom ventilerna. Husmödrarna i Tanger kunde gång på gång konstatera, att vattnet från kranarna i deras vattenledning hade en utpräglad fisklukt, och hälsovårdsmyndigheterna funno, att bakteriantalet i dricksvattnet samtidigt tydligt ökade. Nödiga åtgärder igångsattes givetvis och härvid råkade man ut för en ny överraskning. Då man förgiftade och dödade ålynglet i det till bassängerna ledande kanalsystemet, erhöllos även utvuxna ålar om ett till ett och ett halvt kilo och 50 till 60 cm. långa, vilka antogs härstamma från en tidigare invasion av ålyngel tolv år tillbaka.

Ett annat exempel från den tyska uppsamlingsstationen för glasål i England

kan omnämnas. Det var år 1925. De gamla bassängerna från förkrigstiden voro i det närmaste förbrukade. Zinkplåtarna hade börjat att brista i falsen mellan botten och sidor och ålynglet stack i väg ut genom en endast några mm. bred springa härstädes. Att täta springan med tjära misslyckades, varför i stället försök gjordes med mjuk lera. Det hjälpte. Vattnet läckte ej mera ut genom botten. Vid närmare skärskådande av bassängbottnen underifrån visade det sig emellertid, att små ålhuvuden överallt stucko fram genom springan. Ynglet hade med lätthet borrat sig igenom det flera cm. tjocka lerskiktet. Man kan av denna iakttagelse också förstå, att ålynglet kan ta sig igenom jord- och sandskikt så länge blott tillräcklig fuktighet är för handen, särskilt om en om än aldrig så svag strömning samtidigt gör sig gällande.

Efter Fischerei-Zeitung nr 43. Bd. 39.

Även undertecknad kan bidraga med några iakttagelser över denna ålynglets hart när otroligt starka vandringsdrift, iakttagelser gjorda i samband med undersökningar för en del år tillbaka över glasålens ankomst till vår väst- och sydkust under våren och ynglets uppvandring i vattendragen härstädes.

Vid kraftstationsdammarna i Lagan och vid de branta hällarna i fallet vid Klippan i Rönneå kunde då vid olika tillfällen observationer göras över ålynglets ganska förbluffande förmåga att klamra sig fast vid och kräla upp för de lodräta grovhuggna stenblocken eller den råa betongytan i dammarna på sådana ställen, där vattnet, även om endast mycket obetydligt, silade fram. Härvidlag visade sig de minsta ynglen om c:a 7 cm. längd, vilka således samma vår kommit in till kusten som glasål, vara de äldre och större ålungarna betydligt överlägsna som »fasadklättrare». De minsta ålynglen kunde ofta nå meterhögt eller mer på den vanskliga färden uppför den lodräta blockytan, innan de släppte taget och föllo tillbaka ned, och dröjde det inte lång stund förrän de med oförminskad energi satte igång på nytt. De större ålungarna nådde i regel ej på långt när så högt, om än även de gjorde icke föraktliga framstötar upp för dammväggarna. Anmärkningsvärt är att ålynglet här vid dammarna var i ganska livlig rörelse även under dagen trots att ju ålen är ett utpräglat nattdjur, som vid dagsljus i regel håller sig gömd och stilla. Orsaken var väl närmast den, att ålynglet omedelbart nedanför dammarna i där befintliga små höljor och vattenpussar på stenhällarna i stort sett saknade lämpliga gömställen.

Även en parallell, om än i mindre skala, till ålyngelinvasionen i vattenledningssystemet i staden Tanger kan omtalas. I ett laboratorium tillhörande en större cementfabrik vid kusten av södra Öresund, berättade man mig, att det årligen under maj månad inträffade, att glasål i större eller mindre antal påträffades i laboratoriets vaskar. Avloppen från vaskarna förenades till en gemensam rörledning med mynningen ett litet stycke ut från stranden bland blåstång och bandtång. Här fanns det vid mitt besök mycket gott om glasål. Med en vanlig handhåv infångades på en ganska kort stund ett par tusental utav dem. Tydligen kämpade sig ålynglet upp i avloppsledningen och vidare genom de finare rören i laboratoriet och genom avloppsventilerna ända upp i vaskarna även dem, som voro belägna i övervåningen härstädes. Här gällde det således en aktiv invandring i ledningarna mot strömmen i dessa. I det relaterade fallet från Tanger synes förhållandet efter redogörelsen att döma ha varit ett annat. Sedan en stark uppvandring i flodsystemet och ansamling av ålyngel i de stora vattenbassängerna ägt rum, sögos de med genom intagen till ledningssystemet och transporterades sedan sannolikt passivt med vattenströmmen i rören vidare upp i de skilda förgreningarna av detta.

Vidare kan jag även anföra några iakttagelser över ålynglets förmåga, att borra sig ned i sand- och gruslager. En bäckmynning vid Öresund något söder om Råå undersöktes. I de lösa avlagringarna av sönderfallande växtrester på botten av bäcken en liten sträcka ovanför mynningen erhölls med håven stora mängder ålyngel. Detsamma var förhållandet bland tången vid stranden utanför mynningen. Den endast någon decimeter djupa mynningsdelen av bäcken, där vattnet rann fram över den c:a 10 met. breda sandstranden, saknade alla växtavlagringar på den rena och fasta botten. Några ålyngel kunde till en början ej heller upptäckas här. Sedan jag en god stund förgäves spanat efter de små glasålarna på väg upp från havet genom bäckmynningen (denna uppvandring ägde tydligen här till helt väsentlig del rum under natten), kom jag av en tillfällighet att röra om i sandbotten med håvskaftet och blev i samma ögonblick varse en liten glasål, som kvickt kilade i väg några meter upp mot strömmen för att sedan borra sig ned i den fasta sanden med huvudet före och på några förvånansvärt korta ögonblick åter hinna försvinna med den svängande stjärtspetsen sist synlig över bottenytan. En mera ingående undersökning visade nu en talrik förekomst av små glasålar i sanden ned till ett djup av c:a 10 cm. De hade tydligen här sitt gömställe så länge dagsljuset räckte för att vid nattens inbrott åter krypa fram och då sannolikt fortsätta sin vandring uppför bäcken.

I mitten av september besökte jag mynningen av en av smååarna vid Skånes sydkust. En ganska intensiv håvning bland vattenväxterna och i de lösa slam-avlagringarna på åbotten gav emellertid ej ett enda ålyngel till resultat. Först sedan jag lånat mig en kraftig spade och med denna gick lös på den fasta något slamblandade grusbotten i ån hade jag bättre tur. Här lågo de nu helt svartpigmenterade små ålungarna tätt intill varandra på ett djup av omkring 10 till 20 cm. Det var ganska besvärligt att arbeta med spadbladet helt i den hårda botten men med varje sådant spadtag, som uppkastades på stranden, följde också flera tio-tal ålyngel, som i sitt nästan medvetslösa tillstånd med lätthet kunde plockas upp i en hink med vatten, där de emellertid förvånansvärt fort kvicknade till och snart livligt simmade omkring. De hade således redan uppsökt platsen, där de skulle hålla till under sin långa vinterdvala. I mitten på maj följande år kunde nämligen vid ett förnyat besök fastslås att åtminstone en stor del av dem ännu ej hade lämnat detta sitt vinterläger. Att ålen under den kalla årstiden söker sig ned i bottenslammet är ett välkänt faktum, men att dessa små ålyngel kunna borra sig ned ända till ett par decimeter i hård grusbotten är onekligen ganska förbluffande.

Sten Vallin.

Turbiner och nergående fisk.

Under september och oktober månader innevarande år ha vid Klarafors vid Forshaga samt vid Munkfors, Värmlands län, av fiskerikonsulenten A. Björnemark på uppdrag av K. Lantbruksstyrelsens fiskeribyrå försök anställts beträffande nergående fisks möjligheter att oskadd passera turbiner. Rapporterna över försöken återges här nedan.

Till Kgl. Lantbruksstyrelsens Fiskeribyrå,

Stockholm.

För att utröna möjligheten för levande fisk att genomgå Kaplansturbiner vid Munkfors och Forshaga i Värmlands län har undertecknad på uppdrag av byrådirektör Gunnar Alm, Stockholm, vidtagit undersökning i detta avseende.

Vid Munkfors den 30 sept. och 1—2 okt. detta år.

Svårigheten att anskaffa levande utsättningsfisk, var vid denna årstid ganska stor, varför ej så många slag av fiskar kunde anskaffas som önskligt var. Det ihopsamlade materialet var 3 st. blanklaxar 62, 62 och 58 cm. långa, 3 st. grålaxar 49, 56 och 57 cm. långa, 21 st. lakar från 65 cm. till 22 cm., 1 st. mört, 1 st. björkna, 5 st. mindre braxnar och 13 st. stävlingar[1]. Dessutom 3 st. döda gäddor 53, 52 och 43 cm. långa, 7 st. döda abborrar 38, 38, 37, 36, 31, 29 och 28 cm. långa. 5 st. ålar voro även inköpta men blevo på grund av slarv från busstransporten avlastade på annat håll, varför ej dessa kommo med i undersökningen.

Utfiskningsnät, som var lånat av Kungl. Lantbruksstyrelsen var 40 m. i omkrets och 8 m. långt. Detta monterades på en härför byggd ram av plank och järnbalkar, som sänktes ner mellan tvenne »U-balkar» ner till botten. Vattnets djup var 7 m., bredden 10,30 m., fallhöjden 16,8 m. och vattenmängden 50 kbm. per sekund. Högsta vattenmängd vid full belastning är c:a 100 kbm.

Försök nr 1 utfördes vid en belastning av 50 kbm. pr sekund. Öppningen mellan »skovlarna» var 180 mm. Den levande fisken, 1 st. blanklax, 1 st. grålax, 12 st. lakar, 2 st. braxnar, släpptes ner i en för ändamålet gjord garnsump med ett rep i vardera ändan av sumpen,

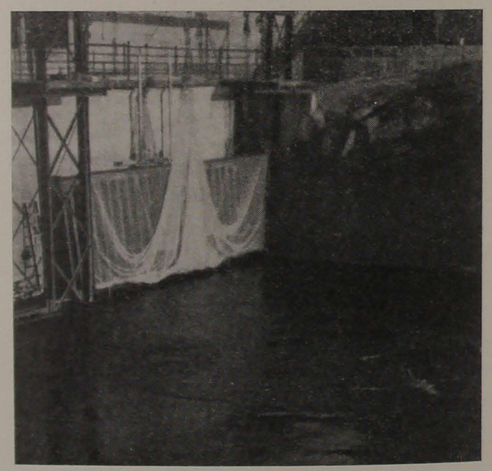

Turbinutloppet med utfiskningsgarn vid Munkfors.

denna firades sedan ner så långt det var möjligt i turbininloppet, vältes och tömdes på sitt innehåll, men trots denna försiktighet gjorde blanklaxen ett glädjehopp upp i det virvlande vattnet och försvann troligen upp i kanalen.

Utfiskningen gick till så, att garnet tillsnördes c:a 3 m. från struten, varefter det firades upp till vattenytan med taljor,

[1] Stäm, *Leusiscus grislagine* L.

som tog en tid av c:a 30 à 40 minuter. De levande fiskarna 6 st. lakar lades försiktigt i ett på älvstranden uppmonterat akvarium 120 × 40 och 38 cm. högt. Därefter anträffades en grålax med avslaget huvud, eljest oskadad, en mindre braxen 29 cm. avslagen på mitten, en lake 54 cm. krossad vid analfenan, gälar efter en lake, en fena och en simblåsa efter en braxen.

4 st. döda lakar, respektive 22, 26, 29 och 29 cm. långa, 1 st. braxen och 1 st. mört den senare med avslaget huvud, delar av huvudet på en lake, och en bröstfena efter en »far». Varför ej flera fiskar återfångades berodde på att påfrestningen av den stora vattenmängden blev för stor så att flera hål på nätet uppstått, därav ett på c:a 1 m. på nätets mitt, så att både levande och död fisk kunnat följa med ut.

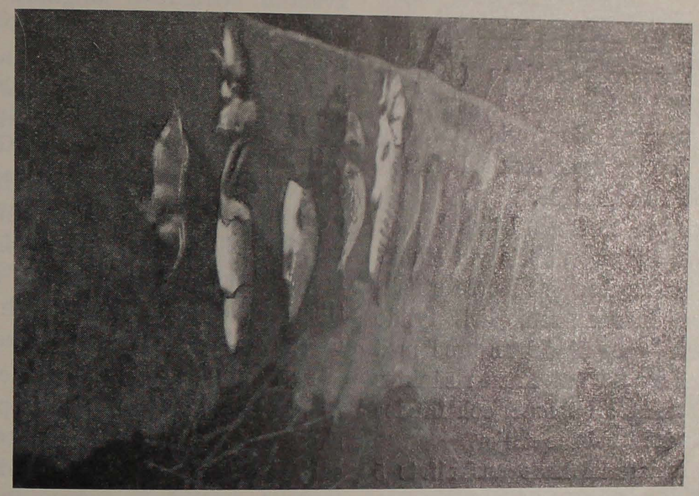

Fisk från sista försöket i Munkfors.

En lake 19 cm. lång dog i akvariet efter 30 min. Denna, hade ett sår på ryggen. 2 st. dog efter 2 timmar, 31 och 36 cm. långa, 2 st. dogo under natten 26—28 cm. långa och en levde i två dagar, då den var med i ett andra försök.

Försök nr 2 utfördes på samma sätt som förut bara med den ändringen, att en ingång monterades i nätet och effekten ökades till 7.000 kv. c:a 70 skbm. med en öppning mellan »skovlarna» i Kaplanturbinen på 225 mm. Vid denna undersökning nedsänktes 2 st. blanklaxar, 2 st. grålaxar, 8 st. lakar, 1 st. björkna, 2 st. »farar» och 1 st. braxen. Härav utfiskades 1 st. levande lake 22 cm. lång,

Försök nr 3 utfördes på samma sätt som nr 1, med samma vattenmängd och samma turbinöppning. Intill turbinen nedsänktes 13 st. stävlingar, 1 st. levande abborre, 1 st. levande lake (som var med i första försöket). Dessutom 3 st. döda gäddor 48, 50, 52 cm. långa och 7 st. abborrar 27 till 36 cm. långa. Härav återfångades 3 st. levande stävlingar, en gädda med avslaget huvud, en avslagen på mitten och en oskadad. Två abborrar voro avslagna på mitten, 4 st. voro oskadade och 1 st. borta. Laken återfångades med litet liv, men dog strax därefter.

De återfångade blankfiskarna hade

fjällbeklädnaden delvis avsliten och lakarnas slemhud delvis avnött, om detta åsamkats mot cementväggarna eller mot garnet innan detta kunde upplyftas är svårt att avgöra.

Vattentrycket synes ej inverka så mycket på de levande fiskarnas andning, de andades ganska lugnt, då de kommo upp i akvariet.

Karlstad den 7 oktober 1936.

För att undersöka möjligheten för levande fisk, att oskadad passera den ombyggda Lawaczeck-turbinen (med 6 skovlar, fallhöjd 4,2 m. med högsta hastighet av 91 varv pr minut) vid Klarafors i Forshaga, företog undertecknad försök därstädes den 10 okt. 1936.

Undersökningen företogs i likhet med det försök som tidigare utförts vid Munkfors, genom att montera ett större utfiskningsgarn på en ram som, helt fyllde avloppskanalen, som är 4,8 m. bred med ett vattendjup av 3,1 m. Ramen sänktes ned mellan tvenne »U-balkar» och firades upp och ned med tvenne taljor.

Som försöksmaterial hade anskaffats 5 st. laxar, 5 st. ålar, 7 st. lakar, 10 st. gäddor, 20 st. abborrar, 11 st. braxnar och 20 st. mörtar.

Försök nr 1. Turbinen stoppades, utfiskningsnätet sänktes ner och fastsattes omsorgsfullt, vattnet släpptes på till halv belastning c:a 400 kw. med en öppning mellan skovlarna av 175 mm., garnsumparna voro färdiga och den första innehöll: 1 st. blanklax 60 cm.; 1 st. grålax 60 cm.; 2 st. ålar 70, 79 cm.; 3 st. lakar 31, 43, 46 cm.; 3 st. gäddor 29, 46, 50 cm.; 4 st. abborrar 16, 21, 22, 29 cm. och 3 st. braxnar 39, 44, 52 cm. långa.

Sumpen firades upp ur älven, lades ner med sitt innehåll i en större plåtcistern, bars in i maskinhallen där sumpen sänktes ner intill turbinen i vattnet och tömdes på sitt innehåll. Turbinen fick gå med halv belastning i 3 minuter, varefter den stoppades, nätet drogs upp och den levande fisken lades försiktigt i ett transportkärl, som var placerat i den för utfiskningen använda ekan, varefter de levande fiskarna förvarades i ett större akvarium.

Alla gäddor återfångades, men voro mycket medtagna och dogo alla efter en timma. Blanklaxen återfångades med ett mindre sår på ryggen och fjällen delvis avslitna. Grålaxen fångades i sista försöket med krossat huvud. 3 braxnar anträffades i medtaget tillstånd, av vilka 2 st. dogo inom 40 min., de hade fjällbeklädnaden skadad och en dog efter c:a 4 timmar. 2 st. lakar och en ål voro oskadade och en ål hade fått ett slag över bakre delen av kroppen och var i döende tillstånd. 3 st. abborrar återfångades utan någon synbar skada, vilka tillsammans med lakarna och en ål levat över den livsfarliga vandringen.

Försök nr 2 utfördes med en belastning av 600 kw. och en öppning mellan skovlarna av 250 mm., eljest på samma sätt som första försöket. Till detta prov användes följande fiskar: 2 st. grålaxar 52, 56 cm.; 4 st. gäddor 38, 46, 52, 58 cm.; 2 st. ålar 71, 82 cm.; 2 st. lakar 41, 73 cm.; 3 st. braxnar 29, 30, 32 cm. och 6 st. abborrar från 18 till 38 cm. längd.

Oskadade voro 2 st. ålar, 4 st. abborrar och 1 st. lake. Skadade voro 4 st. gäddor och 1 st. braxen, vilka dogo omedelbart efter det de blivit uppfiskade. En lake var avslagen på mitten, den var 73 cm. lång.

Försök nr 3 utfördes med full belastning av 800 kw. med 300 mm. öppning mellan turbinskovlarna, eljest på samma sätt som föregående undersökningar.

I turbinen insläpptes en grålax 79 cm.; 3 st. lakar 28, 38, 40 cm.; 3 st. gäddor, 10 st. abborrar och 1 st. mört. Av dessa återfångades en grålax med kluven stjärt, troligen av ett snöre som anbringades vid stjärten, med vilken den stora fisken firades ner i turbinen för att den ej skulle företaga andra vägar än den avsedda. En lake, 7 st. abborrar längd 19, 21, 22, 23, 24, 28, 29 cm. återfångades oskadade. Döda 3 st. gäddor 37, 42, 44 cm. långa, en död mört, samt inälvor efter en lax, ett krossat lakhuvud och en död braxen. De senare delarna från andra försöket.

Av omskrivna undersökningar framgår, att ål, lake och stävling synas hava möjligheter att levande och oskadade passera Kaplan-turbinen och liknande, samt lax och grålax i enstaka fall då de ha tur. Däremot synes gädda, braxen, mört och med all sannolikhet andra ömtåliga fjällfiskar ha ringa eller inga möjligheter att passera turbinen oskadade.

Karlstad den 14 oktober 1936.

I tjänsten:
Alfr. Björnemark.

*

Resultaten av de här ovan beskrivna försöken synas tydligt nog ge vid handen, att även de modärna Kaplan- och Lawaczeckturbinerna ej äro så alldeles ofarliga för genom dem passerande fisk. I flera fall har befrielse från att hålla turbingaller lämnats när det gällt dessa modärna turbiner, vilka på grund av att turbinbladen äro placerade annorlunda och färre till antalet m. m. än vid de äldre turbinerna ansetts vida ofarligare för fisken än dessa.

Herr Björnemarks försök visa emellertid tydligt nog, att även de modärna turbintyperna kunna medföra högst betydande vådor för den nergående fisken. Man lägge märke till herr Björnemarks slutomdöme att tre fiskslag synas hava *möjligheter* att oskadade passera turbinerna under det att för övriga fiskar av någon betydelse ej ens möjligheter eller blott ringa sådana föreligga.

Bl. a. från Amerika och Nya Zeeland uppges det, att man där med s. k. elektriska barriärer för exempelvis laxens ledande in till nerströmsmynningen av en laxtrappa o. s. v. uppnått mycket goda resultat. — Skulle ej den metoden kunna vara något att tänka på för våra hydroelektriska kraftanläggningar? Elektrisk kraft finns det ju god tillgång på alldeles invid kraftstationerna, och i och med turbingallrens ersättande med elektriska barriärer försvunne ju allt besvär och mackel med dessa turbingaller, som nog torde vara en källa till mycken förtret för de flesta kraftproducenter.

Turbingallrens nytta — då de äro placerade alldeles ovanför turbinerna — torde väl f. ö. vara av ganska tvivelaktig art. Den stora mängden av mot dylika galler på grund av det stora vattentrycket dödad fisk tyder härpå.

R. H—m.

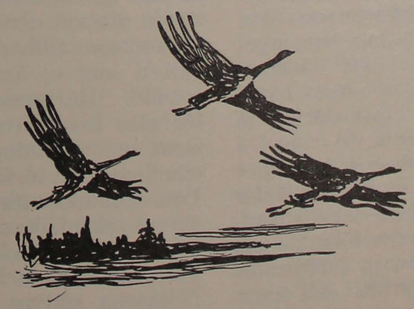

Yrkes- och sportfiske i Tyskland.

Kloka ord.

På grund av det intima sambandet mellan yrkesfiskare och fiskesport kan man knappast tänka sig en allmän fiskeridag, vid vilken ej även förhållandet mellan yrkesfiske och sportfiske kommer under debatt, yttrar Fischerei-Zeitung med anledning av den nyligen avhållna stora riksfiskeridagen i Rostock. Så blev även där fallet. Riksståthållaren Hildebrandt ingick på denna alltjämt olösta fråga och fordrade effektivt skydd för yrkesfiskaren mot den typ av »sportfiskare», som i sportfisket mera se ett tillfälle till penningförtjänst än sport.

Under Tyska Fiskareförbundets allmänna möte vid samma tillfälle kom även dettas ordförande tillbaka till detta ämne, och han betonade med eftertryck, att det intima och vänskapliga samarbetet mellan Tyska Fiskareförbundet och Tyska Sportfiskareförbundet obetingat måste fortsätta för att så småningom utmynna i ett gemensamt förbund.

Tyska Sportfiskareförbundets ordförande avgav därefter följande betydelsefulla förklaring beträffande det kommande samarbetet på detta område:

När Tyska Sportfiskareförbundet förra våren sammanträdde till sin första förbundsstämma var det för mig en alldeles särskild glädje att där få hälsa Tyska Fiskareförbundets ordförande. För oss sportfiskare innebär detta upptakten till en ny tid och det yttre tecknet till att grundstenen var lagd till ett allvarligt samarbete mellan yrkesfiskaren och den anständige sportfiskaren. Jag har mycket glatt mig åt att ha blivit inbjuden till denna yrkesfiskarnas kongress här i Rostock och ber härmed att därför få uttala mitt hjärtligaste tack.

Överregeringsrådet professor dr Willer riktade i egenskap av representant för Riks- och Preussiska ministeriet för jordbruket och folkförsörjningen följande ord till oss: »Det kamratliga och förtroendefulla samarbetet mellan yrkes- och sportfiskare är en naturnödvändighet. Tack vare båda förbundens verksamhet hava strävanden att garantera ett framgångsrikt samarbete mellan båda krönts med en stigande framgång.» Och dr Fritsche förklarade: »Riksämbetet för folkförsörjningen har angivit förutsättningarna för ett nyttigt samarbete i alla dessa frågor. Nu kommer det blott därpå an, att på bägge sidor förhandlingarna bli förda i en anda av välvilligt och kompletterande samarbete.»

En grundfalsk åskådning är i våra dagar spridd i de vidaste kretsar, nämligen att nästan varje tjuv eller luffare, som driver omkring utefter fiskevattnen är sportfiskare. Emot en sådan åsikt kämpa vi och måste bestämt undanbedja oss en dylik värdesättning.

Vårt mål är, utom att det är av uppfostrande art, en fast sammanslutning mellan anständiga, ansvarsmedvetna sportkamrater. Vår allra första grundsats är att absolut undvika allt, som kan lända yrkesfiskaren till skada. Av denna anledning finnas bestämmelser, att all försäljning av fisk utan tillstånd av riksämbetet för folkförsörjningen är förbjuden. Våra medlemmar hava att vid risk av omedelbar uteslutning hålla sig till dessa bestämmelser. Riksämbetet för folkförsörjningen har överinseendet över alla tyska fiskevatten, och som ordförande för Tyska Sportfiskareförbundet litar jag fast på att åt ämbetet rätt snart inrymmes rätten att vid arrenderingar besluta vilka vatten, som tillhöra yrkesfisket, och vilka vatten som ej äga betydelse i detta avseende. Härigenom förhindras en gång för alla konkurrens vid arrenderingarna samt att arrendeprisen drivas upp i det oändliga till förfång för yrkesfiskarena. Den som blott förvärvat ett fiskekort rör sig på yrkesfiskarens vatten såsom dennes gäst och äger att uppföra sig såsom en gäst ägnar och anstår. Här ha yrkesfiskarena själva i sin hand att förvägra oanständigt folk fisketillåtelse. Riksståthållaren yttrade i går några ord, vilka kanske i första ögonblicket ej fullt riktigt uppfattades av alla. Efter ett längre samtal med riksståthållaren har jag emellertid bemyndigats förklara, att han med den sorts metare, som han i går talade om, blott menade sådant patrask och pack, som rövande och stjälande ströva omkring vid yrkesfiskarenas vatten. Han har även uttryckligen förklarat för mig, att han med tillfredsställelse hälsat Sportfiskareförbundets strävanden i Mecklenburg. På precis samma sätt som våra kamrater i Mecklenburg fördöma även vi anständiga sportfiskare dessa förbrytelser mot en tysk nationaltillgång och mot de tyska yrkesfiskarenas näring. Yrkesfiskarenas och sportfiskarenas intressen äro i de flesta fall så nära förbundna med varandra, att det vore meningslöst att bekämpa varandra, något som tidigare faktiskt varit fallet. Tänk blott på vattenföroreningarna och förgiftningarna, varigenom båda förbunden i våra dagar lida på det allvarligaste. Jag tror mig kunna säga, att härvidlag sportfiskarenas sammanslutning redan betytt en del, och om här yrke och sport gå hand i hand komma vi att få en helt annan vikt att lägga i vågskålen än om vi gå skilda vägar.

Jag vet mycket väl, att allt i våra led ännu ej ser ut som det bör, men jag är övertygad om att det så småningom skall lyckas oss att bringa ordning. Och så vill jag uttrycka den förhoppningen att samarbetet mellan de båda förbunden måtte utveckla sig på bästa sätt till fromma för hela tyska folket och dess näringsfrihet och till bästa för de båda förbunden, yrke och sport, som aldrig någonsin böra stå emot varandra som fientliga bröder.

Jakt- och fiskevård.

Under rubriken »Det är lönlös möda» påpekar tidskriftens redaktör i förra häftet med utgångspunkt från det nyligen avgivna jaktvårdsbetänkandet att det delvis är även fåfängt arbete som nedlägges på fiskevårdsåtgärder, så länge tjuvfisket får grassera så som nu är fallet. Red. antyder att de uppslag, som givas i nyssnämnda betänkande med största fördel i tillämpliga delar skulle kunna omsättas även på fiskets område.

Undertecknad instämmer till fullo i redaktörens uppfattning om den sorgliga roll, som tjuvfisket spelar i vårt land. Beträffande de välmenta råden må emellertid framhållas, att fiskerimyndigheterna icke varit så likgiltiga för frågan som redaktören synes tro. I ett den 24 febr. 1934 till K. Maj:t avgivet utlåtande rörande åstadkommande av en förstärkt fiskeritillsyn inom landet har K. Lantbruksstyrelsen framlagt en rad förslag gående ut dels på anställandet av ett stort antal tillsyningsmän av olika slag, dels på olika åtgärder för underlättande av denna tillsyn. Härvid upptagas exempelvis återgång till andelar i böter och beslagtagen vara, höjda böter såväl för brott mot fiskerättslagens som mot fiskeristadgarnas bestämmelser, registrering av motorbåtar m. m. Redan tidigare har för övrigt Lantbruksstyrelsen hos K. Maj:t hemställt om höjning av bötesbeloppen för förseelser mot fiskeristadgan.

Trots att Lantbruksstyrelsens nämnda utlåtande år 1934 vid remiss till olika myndigheter i stort sett tillstyrktes eller lämnades utan erinran upptogs det ej i K. Maj:t proposition till 1935 års riksdag. Vid 1936 års riksdag väcktes emel-

lertid motion om utredning rörande en förbättrad fiskeritillsyn, och med anledning därav har Lantbruksstyrelsen i höst inlämnat förnyat utlåtande därom till K. Maj:t, i stort sett med hänvisning till de år 1934 gjorda förslagen. Det beror nu på K. Maj:t och 1937 års riksdag, huruvida något kommer att åtgöras i saken.

G. Alm.

Med anledning av ovanstående vill undertecknad framhålla, att mina rader i samband med omnämnandet av den jaktlagstiftningssakkunniges betänkande ingalunda voro avsedda som några »välmenta råd» till fiskerimyndigheterna. Att mina ord dessutom skulle ge uttryck för att samma myndigheter varit likgiltiga för tjuvfiskefrågan är mer än undertecknad kan utläsa av dem.

Att jag ej särskilt framhöll de initiativ, som från K. Lantbruksstyrelsens och fiskerimyndigheternas sida tagits beträffande berörda frågor, berodde på att det var min avsikt att i ett kommande häfte mera ingående beröra de punkter i den jaktlagstiftningssakkunniges betänkande, som äro av intresse även för fiskare. Något som f. ö. torde framgå av sista raden under rubriken »Det är lönlös möda». Härvid hade jag ingalunda tänkt underlåta att omnämna de framställningar, som från fiskerimyndigheterna tidigare gjorts, i den mån sådana äro för mig bekanta.

Men det förhållandet, att framställningar från myndigheter av skilda orsaker hittills ej lett till resultat, kan väl ej anses utgöra något hinder för att man uttalar en from önskan, att de gjorda framställningarna inom en överskådlig framtid må behjärtas eller att ytterligare utredning måtte verkställas i sådana delar, där en dylik kan vara av behovet påkallad. En dylik from önskan behöver ej nödvändigtvis tydas som några »välmenta råd», än mindre som klander av någon sorts likgiltighet från vissa myndigheters sida.

Rud. Hammarström.

Akvarie-tragedier.

Det har så att säga legat i vattnet, att något skulle hända. Ideligen sågs spräckliga Molly gå upp till ytan för att värma sina fjäll i lampljuset, medan hennes sköne, nattsvarte make ådagalade sin ängslan i ett forcerat rännande upp- och nerför glaset. Då han någon gång försiktigt nalkades sin äkta hälft, bortviftades han med en ilsken stjärtklatsch. Det även i vanliga fall ytterst försynta paret Scalare, akvariets societet, överträffade sig själv i takt och frikostighet. Det är inte tu tal om att herrskapet gillar vattenloppor, men under sådana omständigheter överlät man flott läckerheten åt Molly, och höll sig för egen del till det menlösare vitamin-kraftfodret. Den slanka paradishonan Eva, som samlat på sig moderskomplex sedan maken i somras avled i simblåsförlamning, kunde iakttas i en snäcka, varifrån hon hoprullad till en snigel i smyg betittade Molly med avundsjukt intresse. Och det bronsfärgade och svassiga paret Teleskopfisk syntes i plötsliga anfall av beskäftighet böka upp det ena sandmolnet efter det andra.

Och i natt skedde tillblivelsen av en ny generation Black Molly eller som familjens officiella namn lyder Mollienisia.[1] Tolv diminutiva ättlingar hängde i morse som daggdroppar i den trådsmala vegetationen. Vid en knackning på glaset demonstrerade de en för sin ålder fenomenal simkunnighet.

Ni, som i dagarna går på bio och ser rörande variationer på det alltid lika tacksamma temat mor och barn, ser hur varligt tigrinnan tar sin unge mellan starka, farliga käftar, med vilken stolthet flodstoet betraktar sina fula miniatyrer, tänker kanske att idyllen upprepas även här hos fiskfamiljen. Men ack, vilket dystert öde väntar icke akvariets nyfödda! Endast tack vare snabbhet, instinkt och en god portion tur räddar sig ett och annat barn undan pappas och mammas glupskhet. På föräldrarnas belåtna och gödda utseende kan i dag slutas, att minst dussinet syskon redan hamnat i deras bukar. Sakkunskapen påstår, att Mollienisians kannibalism är maskerad omtanke: man äter upp den svagare delen av avkomman, som ändå skulle gå under, eller man försöker rentav rädda ungarna från en fångenskap, som man själv funnit odräglig. Hur som helst får man inte förvånas, att denna omtänksamhet inte uppskattas av ungarna.

Dessa veta av instinkt, att mamma är döden och mobilisera hela sin list för att undkomma faran. Medan mamman är upptagen av ytterligare nedkomst, hinna de förstfödda gömma sig bakom växter, snäckor och stenar. Sen börjar den spännande jakten, i vilken även pappan och många gånger också de andra fiskarna deltaga. Animalisk kost är alltid välkommen. Så finns det kanhända inte ett liv kvar av hela kullen en timme efter födseln.

Slumpen räddade dessa tolv. Akvariet är avdelat med en glasskiva och genom den smala springan mellan skivan och väggen trängde sig i natt ett efter ett dödsförskräckt gli in i det andra rummet, som för tillfället står obebott. Den glupska mamman, som inte får in en fena genom springan, betraktar bittert sin läckra avkomma genom glaset.

Bigi i A. Bl.

[1] Mollienisia'n föder levande ungar. *Red.*

Lyckad sikinplantering.

På småländska höglandet, där de flesta sjöarna kunna hänföras till den oligotrofa typen med sterila sten- och sandstränder, inplanteras med fördel sik och i många fall ger den mest förekommande småsiken goda fångster. Dessa småsikar varierar något i storlek i de olika sjöarna, men brukar vanligen åtgå 4 till 6 st. pr kg. Under nittonhundratalets första decennium inplanterades Vättersik, men resultaten av dessa inplanteringar blevo ganska klena. Sedan fiskodlingsverksamheten blivit mera känd och man på flera platser byggt kläckningsanstalter har man övergått till att inplantera sikyngel av sorter, som finnas i våra mindre insjöar. Dessa inplanteringar ha givit bättre resultat och jag vill här berätta om ett.

Fagerhultsjön, som ligger i Kråkshult och Skede socknar av Östra härad, har långa, grunda sand- och stenstränder och kan med skäl hänföras till de sterila sjötyperna. Vattnet är klart och sjön är relativt djup. I denna sjö inplanterades 1930, 25,000 st. sik och sedan fiskevårdsförening bildats ha inplanteringar upprepats 1932 och 1934 med 25,000 st. sikyngel vardera året. Man kan ej säga, att det rört sej om stora inplanteringar, men resultatet har visat, att det varit nog för att få upp en sikstam i sjön. Innevarande höst då undertecknad gjorde ett besök vid sjön, meddelade mig en fiskrättsägare, med förtjusning, att siken gått så bra till, att han på tre nät kunnat fånga ca. 100 sikar pr natt under lektiden. Detta måste anses vara ett mycket gott resultat och borde sporra andra fiskerättsägare o. föreningar till efterföljd. Att min sagesman var ytterst beskäten behöver väl knappast sägas och han var mycket mån om, att jag skulle få några sikar för att smaka huru enastående goda de voro.

Det är glädjande för en fiskeritjänsteman att få sådana uppmuntrande rapporter och det visar att arbetet ej är förgäves. Måtte alla våra fiskrättsägare vakna upp för de rikedomar, som kunna erhållas ur sjöarna om dessa skötas på ett rätt sätt.

Eksjö den 23/11 1936.

Gillis Lüning.

Värdet av fiskkost ur läkarens synvinkel.

I »Deutsche Medizinische Wochenschrift» har nyligen publicerats ett antal uppsatser, i vilka fiskkosten belyses ur näringsfysiologiska, medicinska och hygieniska synpunkter. Det är givetvis av värde, att detta ämne behandlas så ingående i en ren läkaretidskrift, särskilt som det t. o. m. i en av uppsatserna betonas, att även de praktiserande läkarna

ännu ej överallt till fullo beakta fiskkostens stora betydelse.

En av uppsatserna behandlar sammansättning och smältbarhet hos fiskköttet. Det är en gammal fördom att fiskköttets näringsvärde är mindre än slaktdjurens. Den kemiska sammansättningen är som bekant mycket olika hos olika fiskarter. I första hand måste man särskilja fettrika och fettfattiga fiskar. Ålen och laxen med respektive 28 och 11% fett höra således till de fettrikaste medan torsken med endast 0,3% är en av de minst fetthaltiga. Sillen med i medeltal 7 à 8 % fett intar en mellanställning. Fiskköttets äggvitehalt uppgår till 15 à 18 % och är ungefär densamma som hos oxkött och kalvkött. Halten av grundämnet kol och därmed även kalorivärdet är hos fiskköttet genomgående t. o. m. något större än hos oxkött även om skillnaden är obetydlig.

Den höga vattenhalten i fiskköttet har både sina för- och nackdelar. Fördelen ligger däri, att fiskköttet är lösare och genast, sedan fisken avlivats, kan anrättas och avnjutas, medan slaktdjurskött först måste hänga. Nackdelen ligger däri, att fiskköttet lättare är utsatt för förskämning, då den vattenrika lösa vävnaden hos detta inbjuder till snabbt inträdande bakterieproduktion.

När det gäller fiskköttets smältbarhet spelar fetthalt och tillredning en stor roll. Med lättsmältheten sammanhänger också »mättnadsvärdet». Som bekant varar mätthetskänslan efter en fiskmåltid ej länge. Folk i allmänhet bedömer värdet av en måltid icke efter kalorier eller halten av näringsämnen utan efter mätthetskänslan. Den korta stund man känner sig mätt efter ett fiskmål sammanhänger med att detsamma tack vare fiskköttets lättsmältbarhet så snabbt lämnar magsäcken. Man kan emellertid förlänga ett näringsämnes uppehållstid i magen därigenom, att man tillreder det på speciellt sätt (t. ex. stekning) och till fisken äter potatis och grönsaker m. m.

Särskilt bör beaktas en uppsats, som behandlar fiskens betydelse i sjukdieten. Genom fiskkost kan hela kroppens behov av äggviteämnen täckas. För alla sjukdomar, vid vilka en kost rik på äggviteämnen och likväl lättsmält är lämplig, ifrågakommer i första hand fisk. Fisk spelar även en viktig roll som omväxling i den eljest ganska enformiga sjukkosten och kan tack vare sin lättsmälthet även givas i stället för kött till aftonmålet. Mot kronisk aptitlöshet rekommenderas särskilt pikant tillredda fiskrätter. Även framhålles att »sillsallat» är särskilt lämplig föda i samband med kurer mot binnikemask. Inom sådana områden, som äro utsatta för struma, utgör saltvattensfisk ett viktigt läkemedel.

Till sist framhålles, att läkarna, de sjukas hjälpare och de friskas rådgivare, böra och kunna verksamt bidraga till en ökad användning av fisk, och även verksamt hjälpa till med att skingra de fördomar, som ännu på många håll råda, om fiskens mindre värde som födoämne jämfört t. ex. med kött.

Dalarnas Fiskevårdsförbund

höll d. 21 nov. i Falun sitt årsmöte, det s. k. fiskaretinget, under sedvanliga traditionella och gemytliga former. Flertalet av de till förbundet anslutna lokala fiskevårdsföreningarna voro representerade.

Inom styrelsen, som består av 29 personer, utsågs ett arbetsutskott, bestående av hrr sekr. Augustinson, postmästare Häggbom, fiskeriintendent Ågren, fiskeriinstruktör Molin, forstmästare Brügge, överingenjör de Verdier och länsjägmästare Sten Eckerbom.

Förbundets ordförande är landshövding Bernhard Eriksson.

Fiskaretinget beslöt upplägga en fond för beivrande av tjuvfiske, vartill som grundplåt 200 kronor avsattes, samt uppdrog åt styrelsen att i möjligaste mån söka bidraga till spridandet av Svensk Fiskeri Tidskrift bland fiskevårdsintresserade i Dalarne.

Efter de ordinarie förhandlingarna höll fiskeriintendenten dr Hugo Ågren ett livligt uppskattat och med skioptikonbilder illustrerat föredrag om »Fiskevård i havet», och fiskeriinstruktör Einar Molin förevisade K. Lantbruksstyrelsens fiskevårdsfilm.

Fria uttalanden.

Insändare under denna rubrik böra vara kortfattade och sakliga.

LAKFISKET I MÄLAREN FÖRR OCH NU.

(Svar till Herr Borgström.)

Jag lider inte av någon som helst skrivklåda, men jag anser det vara min plikt som gammal yrkesfiskare, att efter bästa förmåga bemöta Herr Borgströms skrivelse i förra numret av Svensk Fiskeri Tidskrift angående lakfisket i Mälaren.

Jag började i fiskeriyrket hösten 1894, alltså var jag med uti den så kallade gamla goda tiden. Jag har varit mycket intresserad av mitt yrke och försökt att följa tidens växlingar på området i fråga, så långt mitt lilla förstånd har räckt. Det är mycket sant, som Herr Borgtsröm skriver, att lakryssjefisket förr i tiden var mycket givande. Men man måste betänka, att redskapsmängden och fisketiden var en helt annan förr mot vad den är nu. I slutet av förra seklet fiskades aldrig lake förrän tidigast i slutet av oktober och under lektiden. Då var det inget ovanligt att få se en hästskjuts på isen med ett stort kar på ett par kälkar, när fiskare var ute för att vittja sina lakryssjor vid lektiden. Skjutsen i fråga var inte med för bekvämlighets skull, den måste finnas för att kunna hålla liv i laken under hemfärden.

Något längre tillbaka i tiden fiskades aldrig lake någon annan tid på året än under lektiden. Nu däremot fiskas laken under tre fjärdedelar av året av många flera yrkesfiskare förutom av alla amatörfiskare. Det finns många av dem som också ha lakryssjor förutom många andra fångstredskap. Med ett sådant fiskesätt måste ju laken givetvis minska och det har den även gjort i högst oroväckande grad. Men jag tror knappast att laken har ändrat levnadsvanor, utan det får troligen skrivas på de milda vintrarnas konto, vilket nog gör laken mera obestämd i valet av sina lekplatser och även förlänger lektiden.

Förr i tiden var ju, som vi alla veta, laken mera regelbunden i sina levnadsvanor, men då var det ju i regel ordentliga vintrar och mycket mera lake, vilket gjorde att det fanns gott om densamma på lekplatserna. Det märktes även på höstarna medan ångbåtarna gick; besättningarna sade nog många »fula» ord om de där stora lakkarena, som dom fick bära i land. Då gick inte båtarna i flesta fall längre än till jul, sedan blev det att anlita järnvägen för dem som bodde så till, andra for landsvägen in till stan och några åkte skridskor, men vilken väg man än for fördes laken levande i kar med vatten, som förstås måste bytas om det var möjligt. Ja, det var på den tiden då det verkligen fanns lake. Men hur går det nu om Herr Borgström får som han vill? Jo, laken kommer att bli utrotad i Mälaren.

Jag kan inte hålla med Herr Borgström, att förslaget om förbud för lakryssjefisket under försommaren innebär någon nackdel för yrkesf skare, utan tvärtom är en fördel. Det är besynnerligt att inte Herr Borgström tycks inse, att lakryssjefisket under försommaren är detsamma som att utrota laken.

Vad är det då för mening med att ha fiskeriföreningar och gå in för fiskodling och på alla sätt försöka befrämja fiskens fortplantning, om en så läcker och värdefull fisk skall gå sin undergång till mötes. Om det skulle vara så olyckligt, att det där förbudet på försommaren inte kommer till stånd, då kommer det nog inte att dröja så värst många år förrän Herr Borgström inte får mera lake på försommaren än vad han nu säger sig få på hösten i 50 st. lakryssjor, med en veckas liggtid, nämligen en à två stycken.

Stuvad lake är en härlig maträtt på höstes och vintern men inte i juni månad. Den är helt enkelt olämpligt att torgföra på försommaren. Den är ju i regel skaplig när den kommer in på torget, men får den ligga till klockan ett och två på dagen är den randig för att inte säga vit. Den är då sannerligen inte någon prydnad i en fiskläda, och synnerligen dålig valuta för arbetet.

Till sist vill jag även vördsamt vädja till vederbörande myndighet, som har hand om den nya stadgans utfärdande, att om möjligt *förbjuda* fisket med lakryssjor under maj och juni månader.

Gammal Mälarfiskare.

*

I samband med ovanstående inlägg vill redaktionen betona nödvändigheten av, att laken tillhandahålles allmänheten så färsk och fin, som det över huvud taget är möjligt. Vi se vilket arbete och vilken omsorg fiskaren nedlade på att transportera laken levande till saluplatsen under den »gamla goda tiden». Hur är det nu?

Vidare kan framhållas att under senaste åren kläckning och utplantering av lakyngel i allt större skala börjat bedrivas inom Örebro län. Hur skulle det vara att försöka hjälpa upp det tydligen på retur stadda lakbeståndet i Mälaren genom en liknande verksamhet vid sidan om skyddsbestämmelser. Av en enda hona erhålles många 10-tusental yngel och kläckningen av även ett mycket stort antal yngel tar föga utrymme och även ett relativt obetydligt arbete i anspråk inom en fiskodlingsanstalt.

Det behöver väl ej påpekas, att en sådan åtgärd som inplantering av lake i en sjö under inga förhållanden bör företagas utan att man först *noga* övertygat sig om att den ur såväl ekonomisk som biologisk synpunkt kan anses berättigad och fördelaktig.

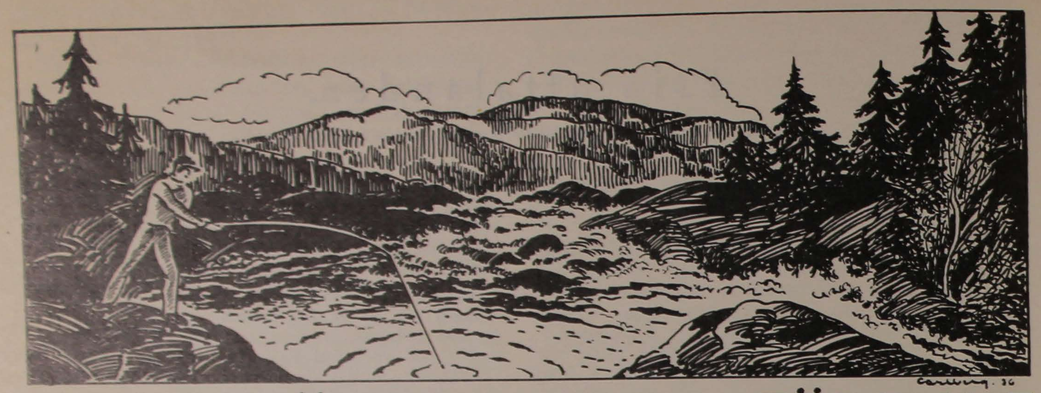

SPORT- NÖJES- OCH AMATÖRFISKE

Ett spännande laxmete.

Broder!

Sänder Dig härmed rapport och tackar Dig samtidigt för några härliga dagar vid Din laxälv. Det äventyr jag här upplevat är så otroligt, att jag vill ge Dig detaljerna.

Älven är ganska låg. I flera dagar har det rått lågtryck i atmosfären med motsvarande lågtryck i sinnena, ty älven har varit som död. I går lättade det på alla håll och kanter.

Molnen började skingras, och obekymrad om spridda skurar började jag med mitt enhandsspö (»Knock-about») med laxfluga kasta igenom första höljan nedanför gården. Du vet, jag tycker det är den underbaraste dalgången i Norrland. Efter en timme hade jag fot för fot gnott igenom två höljor utan livstecken och beslöt att försöka få några harrar till middag. Tacklade med finaste öringsgut och en liten och två medelstora harrflugor samt började åter i första höljan. Inte en harrpinne.

Mitt i höljan, något närmare södra stranden, där jag stod, höjer sig mitt för mig sakta och sävligt en laxstjärt, detta periskop på vars oförlikneliga lugn man icke kan misstaga sig. Det var mina flugor den steg till, och automatiskt och lugnt svarade jag i rätta ögonblicket. Den var fast. Som Du vet, kan man även i en sådan situation kasta ett getöga omkring sig, och i samma sekund som min lax steg, såg jag stjärten på en annan fyra meter högre upp.

Jag måste säga, att jag icke tog det hela på allvar. Det var så definitivt hopplöst med stor lax på sådant småfisktackel i ordentlig ström, att hjärtverksamheten icke steg med mer än högst 16 slag, och blodtrycket bibehöll sig fullt normalt. Min första tanke var icke ett beklagande av oturen med harrtacklet, inga jeremiader stego anklagande mot en illvillig försyn; jag endast konstaterade faktum och blev nyfiken på hur länge laxen skulle bli kvar.

Sedan jag svarat så hårt jag vågade för guten, släppte jag något på trycket för att ha lite av den svaga gutens styrka i reserv, då laxen skulle rusa. Dragningen av spöt måtte dock ha varit okännbar, ty laxen gav tusan i allt och gjorde ingenting. — Och jag gjorde heller ingenting. Under några minuter såg det nog ut som om både laxen och jag fallit i en behaglig eftermiddagsslummer. Eftersom jag aldrig hade en tanke på att få laxen, hade jag icke råkat i den minsta upphetsning och hade därför inte behov av pipan, vilket annars alltid brukar vara fallet. Jag sökte endast komma underfund med, vilken av de tre flugorna laxen tagit.

En lax är alltid opålitlig, man vet aldrig vad den kan ta sig till, och jag vågade ingenting göra. Tiden började bli lång, och hade jag haft en stol till hands skulle jag nog ha satt mig.

Jag vaknade plötsligt ur min slummer vid några duktiga ristningar i spöt, varpå laxen småristande, som om ett lager i en maskin går torrt, försiktigt och fint som en snigel drog sig ut mot strömmen och sedan in mot land igen, där den stannade tre meter från mig, tvingande mig att gå baklänges några steg för att kunna hålla spöt i lämplig ställning. Sedan förskönko vi båda åter i slummer, denna gång förresten i ordentlig sömn.

Plötsligt dallrade den svagaste misstanke genom min själ. Tänk om laxen hela tiden förhölle sig som en somnambul, då skulle jag — möjligen — kanske — kunna bärga den. Jag blev klarvaken och hjärtverksamheten steg genast med 16 slag. Jag tittade på klockan. 3,15. Jag beräknade att 15 min. gått sedan laxen krokades.

Så förskönko vi i halvslummer igen. Jag studerade spöets obetydliga pressning och sökte med hjärna och muskler erinra mig från alla tidigare brustna tackel, hur mycket jag kunde pressa med denna fina gut utan att inkräkta på den säkerhetsmarginal, som måste finnas vid en plötslig rush. En trött hand avväger trycket klumpigare än en frisk, och därför stöttade jag under spöt med vänstra handens fingrar.

Vi kanske stått så ännu i denna stund, om jag icke till slut gjort något oförsigtigt. Jag ville sätta lite fräs på den slöe kamraten — bara lite grann! — lagom mycket så han tröttade ut sig mer, än då han stod där och sov. Varför jag steg ned i vattnet och hytte åt honom med stöveln. Inget resultat. Jag plaskade två meter från honom — se honom kunde jag icke — samma överlägsna lugn. Jag blev arg, nog skulle jag skaffa en väckarklocka som dög, och gick honom in på livet. Då vaknade han och seglade lugnt som en undervattensbåt ut i mittfåran, stannade där still några sekunder, och med en ilsken ristning sätter han iväg så det skriker. Rakt över till andra stranden, nästa sekund märker jag på linans skärning i vattnet, att han rusar uppströms. Hela linan är ute i vattnet, guten kan inte hålla med hela strömmens tryck på bukten, jag rusar nedströms, i motsatt riktning mot laxen, för att få mindre vinkel på linan, det får gå hur det vill. Stannar han inte, är han i alla fall borta. Nästan hela backingen är ute, 100 m., då stannar han.

Jag vet icke ett grand, var han nu är. En bit ut vadar jag för att hålla linan så parallellt med strömmen som möjligt, medan jag hämtar upp meter för meter. Så får jag känning av honom, han är alldeles intill mig. Och i samma ögonblick gör han samma rusning över älven igen och jag samma rusning nedåt. Så vet jag inte var han är, då han en 50 m. ovanför mig mot andra stranden skjuter upp ur vattnet i ett våldsamt hopp, rakt upp som ett ljus med hela bredsidan mot mig. Underbara syn! Linan låg ännu i bukt, och jag kände ingenting av hoppet utan konstaterade som en självklar sak att laxen slitit spindelväven.

Jag vevar metodiskt in; då kommer linan plötsligt lugnt styrandes in mot mig och jag — gudar och laxar — får åter känning med fisken. Då fick jag hjärtklappning. 160 slag i minuten och blodtrycket absolut maximalt. Höll guten nu, kunde det lyckas. På med samma barnsliga dragning och lugn i stormen.

Jag beslöt att hellre stå där hela dagen än att ånyo använda mig av stövlarna som argument.

Men laxen hade verkligen blivit väckt. Den gick åter ut i strömmen, bökade där fram och tillbaka och for så som en raket in i den gamla timmerkistan på andra sidan. Sedan jag upprepat manövern att rusa nedströms, finner jag laxen tjurande i djuphålet nedanför kistan. Där skjuta både stockar och kvistar ut i vattnet, och det är inte bara en lax som gått dit, trasslat in linan i bråten och sedan slitit den starkaste laxgut vid första slag av stjärten. Och jag med mina tre flugor!

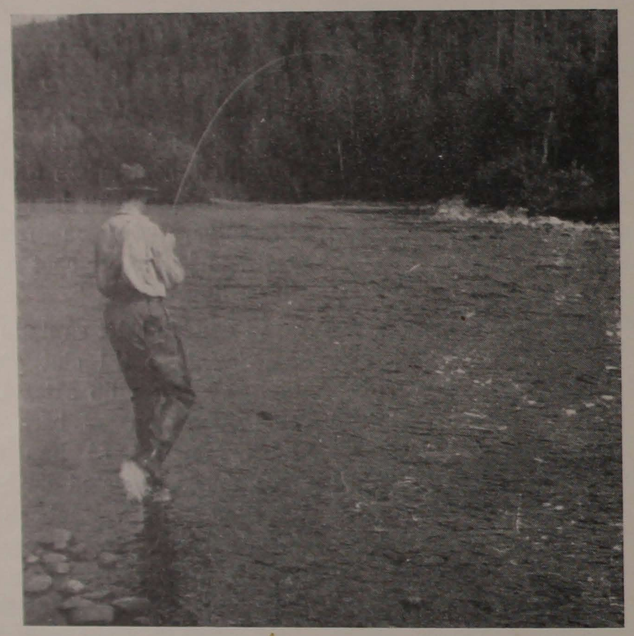

Laxen gör en rusning uppför älven med linan i en väldig båge efter sig.

Jag stod fullkomligt rådvill. Efter en stund sänker jag spöt och känner efter på linan. Farväl lax, guten gnisslar svagt, tydligen dragen runt en stock. Jag rör linan försiktigt åt höger och vänster, och så är det stumt. Fast i en stock eller gren.

Så var den sagan slut. Eftersom jag aldrig på fullt allvar trott mig få laxen, var besvikelsen möjlig att bära. Jag vadade över och upp till kistan och försökte med en käpp få loss. Översta hängflugan, en mycket liten en, satt fast i stocken där nere, och hur jag petade slets den loss från kastlinan, varpå jag vevade in; men det blev stopp genast, så känner jag några välkända ristningar. Laxen är fortfarande på!

Det var som en dynamitexplosion i hjärtnerven, ty hjärtklappningen startade med en sådan fart, att man kan betrakta den som sinnesförvirrad. Och icke förr hade jag känt ristningarna i spöet, så for laxen ut i strömmen, gör ett misslyckat försök att hoppa, vältrade kring, går uppåt 8—10 meter och sedan rakt på mig och in i kistan igen. Jag plaskade i vattnet för att hindra honom, men det bekymrade honom inte. Balanserande på några slippriga undervattensstockar sökte jag i de mest konstiga och otroliga ställningar hindra linan att åter fastna. Men laxen gick definitivt under en stock eller grövre grenar, ty guten gnisslade åter mot den stråva veden, då jag kände på den, och efter att en stund icke ha vetat, om den satt i laxen eller en stock, fann jag, att den åtminstone satt fast i stock.

Av ansträngningen och spänningen skakade jag nu i hela kroppen; så blev jag desperat och klev ned mellan de djupare stockarna för att lossa, men där var för djupt. Inseende att hela saken var förlorad ville jag ta reda på tacklet som minne, men var nu med äventyret slut, ovillig att fylla mina extra långa gummistövlar med vatten, varför jag började klä av mig. Utav ren nervositet höll jag hela tiden spöt med ena handen och klädde av mig med den andra; och det är ingen lätt sak att komma ur en full fiskeutrustning på det sättet. Slutligen stod jag i bara skjortan och tog omtänksamt klockan ur skjortfickan, för den händelse jag måste djupt ner i vattnet och drog av gammal vana upp den, innan jag lade den i gräset. Så klev jag i mellan sjunkna stockar och bråte och följde med ena handen guten, som jag fann sitta inkilad mellan två grova kvistar, och när jag fått loss den och vevar in det lilla av linan som var ute, drar det till, och laxen sätter iväg. Fortfarande fast! Ut i strömmen, rusar uppåt en 25 meter, gör ett klumpigt, misslyckat hopp, vältrar sig friskt och stannar någonstans där ute.

Det vore betänkligt att nu tala om hjärtverksamheten, ty jag har ingen aning om hur den fungerade. Mitt förstånd stod stilla, jag skötte mekaniskt mitt spö och såg blott för mina ögon den spindelvävstunna tråd av guten, som kunde vara kvar efter 40 minuters gnidning mot kvistar och bark.

Jag ville inte längre stå kvar vid denna fördömda kista, som jag nu avskydde för fullt. Jag måste tillbaka till södra stranden. Att klä på sig var inte att tänka på. Men huggkroken? Den hängde jag resolut i knapphålet vid halslinningen på skjortan. På ben som kändes som halvdöda metmaskar halkade och snubblade jag över till andra stranden i bara skjortan med huggkroken dinglande på stranden av Virisjaure ätit upp denna del. Och så intog jag åter samma position som vid dramats början.

Men nu kände jag liksom på mig, att ödet bestämt denna lax åt mig.

Som tiden gick började den visa tecken på — om icke trötthet, så dock resigna-

tion, och så småningom lyckades jag flera gånger försiktigt som ögat leda honom in mot stranden i lugnare vatten. De lugna mäktiga slagen från hans kropp kändes som stora pulsslag. Slutligen fick jag se honom på ryggen, där han sakta pendlade mot strömmen, ett grönskimrande naturens underverk.

6,6 kg. Det tog 1 tim. 45 min. att bärga den.

Vad säger Du om en sådan passering. En sådan otrolig tur. I fiske kan sannerligen allt hända.

För övrigt kan jag tala om att jag i dag smort det s. k. kråset med gravlax till frukost, lunch och middag, så att jag i

Det silverskimrande undret på »lit de parade».

Ändå spelade han mig ett sista spratt. Då jag högg honom med huggkroken, slog han så ursinnigt, att jag, som var barfota, halkade; och laxen och jag sida vid sida i vattnet slogos som besatta. Det var den verkliga familjefejden.

Så blev den till slut min.

Då jag sedan drog i guten, som var svårt sargad, brast den mellan två av ena handens fingrar.

Laxen hade tagit på mellersta flugan. De två andra voro bortslitna! Den vägde skrivande stund är på god väg att storkna. Det är i sanning en mat för Gudar!

Som denna rapport blev lång, sänder jag övriga iakttagelser och händelser i senare post. Den andra laxen jag såg vid detta tillfälle blev också min, förstår Du. — Om det nu var densamma.

Tillgivne

Folke Marell.

— — — älven den 22/7 1936.

Sportfisketävlingar i Stockholm.

Stockholms Sportfiskeklubb, som i oktober fyllde 10 år, hade i samband med jubileets hugfästande även haft modet att anordna »internationella» kasttävlingar för sportfiskare. Till jubileet och tävlingarna hade från grannländerna bl. a. tillkommit fr. Danmark ordf. i Dansk Sportfiskerforening dr Chr. Lottrup-Andersen samt Red. Blumenhagen, från Finland ordf. i landets sportfiskareförbund, professor Ehrnrooth samt den kände sportfiskaren Överste Artur Lindberg, från Norge ordf. i Oslo Sportsfiskere Dir. Finn Kaas m. fl.

Vad tävlingarna beträffar blevo dessa i kastning med flugspö en komplett walk-over för de utomordentligt vältrimmade och skickliga norska kastarena. De visade sig vara fullkomligt *hors concours*. En av dem, dr Arne Engeseth, presterade den enorma kastlängden av 35.90 meter med lätt enhands flugspö, ett resultat, som nog ej så lätt knäckes av någon »amatör». Resultatet har betecknats såsom Europa-rekord. Utan att vilja förtaga intrycket av dr Engeseths förvisso ganska enastående prestation må det dock påpekas, att plattformen lär ha varit betydligt högre än brukligt, enl. uppgift över 80 cm., vilket alltid lägger en eller annan meter till kastlängden.

En blick på vidstående bild av championkastaren, dr Engeseth, i aktion är ganska intressant. Snapshot'et är tydligen taget vid framkastets avslutning, då linan »skjutes». Anmärkningsvärd är då den höga spöställningen och fotställningen med den högra foten bakom den vänstra.

Den höga spöställningen torde bero på den ganska fräsande medvinden (se vågorna på vattnet), på grund varav kastet sannolikt blir en smula »switch»-betonat. Fotställningen: Man ser tydligt hur kastaren till det yttersta söker pressa fram högra axeln för att nå största möjliga räckvidd. Bilder av de förnämsta championkastarena (Mc Carthy m. fl.) i Amerika, där denna speciella sport (längdkastning från plattform) är särskilt gouterad, visa en fotställning med högra foten *framför* den vänstra i kastets avslutning. Genom att högra foten vid kastets avslutning flyttas fram utsträckes räckvidden alltid med några decimeter, vartill kommer, den längre båge, som spötoppen kommer att beskriva före den avslutande »snärten» före »follow-through'n». Detta kan ju synas vara petitesser, men *it is the little things that count when one is mixed up in championship company!* — Kanske tyckte dock dr Engeseth, att det var onödigt med några extra finesser så suveränt överlägsen som han i alla fall var sina medtävlare.

R. H—m.

Ärade prenumeranter.

För undvikande av onödiga postavgifter vädja vi till våra ärade prenumeranter, gamla såväl som nytillträdande, att vid medlems-(prenumerations)avgiftens insändande använda sig av det i detta häfte medföljande postgirokortet.

Var och en som gillar tidskriften anmodas att godhetsfullt insända namnuppgift på åtminstone en ny prenumerant(medlem i fiskevårdsförbundet).

Ju flera prenumeranter, dess större upplaga och dess bättre tidskrift.

KORTA DRAG

Bidrag av bensinskattemedlen. Genom beslut den 24 juli 1936 har Kungl. Maj:t beviljat bidrag av bensinskattemedel med följande belopp.

Hushållningssällskap inom:	Kr.
Stockholms stads och läns	17.121
Upsala »	2.123
Södermanlands »	5.684
Östergötlands »	2.783
Jönköpings »	1.490
Kronobergs »	594
Kalmar läns norra	1.044
» » södra	4.580
Gotlands »	3.596
Blekinge »	2.219
Kristianstads »	1.110
Malmöhus »	5.924
Hallands »	437
Göteborgs och Bohus »	9.840
Älvsborgs läns norra	193
Skaraborgs »	1.256
Värmlands »	2.318
Örebro »	2.554
Västmanlands »	790
Kopparbergs »	288
Gävleborgs »	2.716
Västernorrlands »	6.173
Västerbottens »	5.146
Norrbottens »	11.123
Summa Kr.	91.102

Ändrad fiskeristadga för Vänern. Genom ett den 3 december 1934 gemensamt meddelat utslag ha länsstyrelserna i Värmlands, Skaraborgs och Älvsborgs län förordnat, att för annat fiske än laxfiske i sjön Vänern med undantag beträffande Dättern och Brandsfjorden skulle, med ändring i och tillägg till vad därutinnan tidigare av länsstyrelserna föreskrivits, gälla, att maskvidden i nät, som vore avsedda för fångst av annan fisk än siklöja (sil), nors (slom) och nödigt agn för krokfiske, icke finge understiga 4 centimeter från knut till knut, vilket skulle anses motsvara 15 varv på aln, dock att maskvidden i nät, som användes på djupare vatten än 35 meter, ej finge understiga 4,5 centimeter från knut till knut, vilket skulle anses motsvara 13 varv på aln, att ryssjor och mjärdar, skulle, med undantag för agnmjärdar och storryssjor, hålla minst 3 centimeter från knut till knut, ävensom att storryssja, varmed förstodes varje ryssja eller ryssjeliknande redskap, som i utsatt tillstånd till någon del vore högre än 120 centimeter, skulle hålla minst 3,6 centimeter från knut till knut, att avsiktlig fångst av gös, som i längd understege 38 centimeter, mätt från nosspetsen till stjärtfenans yttersta spets, vore förbjuden, att levnadsduglig gös under sagda längd, som fångades, skulle omedelbart släppas fri ut i sjön, och att ej levnadsduglig gös av fiskaren finge behållas för att användas i eget hushåll, samt att alla fiskredskap, som lämnades utestående i vattnet, skulle vara försedda med inbränt eller på annat sätt tydligt och varaktigt angivet märke, registrerat på närmare angivet sätt. Därjämte har i utslaget meddelats vissa övergångsbestämmelser.

Över nämnda utslag anfördes besvär av ett flertal fiskare i Lurö, Eskilsäter samt på Kållandsö ävensom av Sals fiskeriförening, Kållandsö södra lokalförening och södra Vänerns lokalförening.

Genom beslut den 30 oktober 1936 har nu Kungl. Maj:t funnit de anförda besvären icke föranleda ändring i överklagade utslaget, varjämte Kungl. Maj:t förordnat att ovannämnda bestämmelser skall äga tillämpning jämväl beträffande sådant vattenområde, dit strandägaderätten ej sträcker sig.

Skadeståndsmål om laxfiske i havet (Halland) avgjort i H. D. Ett skadeståndsmål mot kronan för intrång i fiske genom lagändring har avgjorts av högsta domstolen. Liksom förut i underrätterna har talan ogillats även i högsta instans. Skadeståndet hade begärts av tre fiskerättsägare i Eldsberga socken med tillsammans 52,000 kr.

I målet har gjorts gällande att de sedan gammalt haft rätt till laxfiske i havet och vid Genevadsåns mynning. Lagen till rätt om fiske med rörligt redskap vid havsstranden i Halmstads län hade emellertid från den 1 juli 1928 ändrats därhän, att varje svensk undersåte därefter ägde rätt att fiska med sådant redskap utanför annans strand, medan det förut av ålder tillkommit strandägaren. Med åberopande av bestämmelserna i lagen om ersättning till strandägare för mistad fiskerätt hade de därefter framställt anspråk på sådan ersättning.

Halmstads och Tönnersjö häradsrätt, som först handlade målet, fann emellertid att det icke ådagalagts att rätten till fiske med rörligt redskap vid stranden tillhörande ifrågavarande hemman av ålder varit förbehållen strandens ägare. Ej heller hade sökandena kunnat visa att någon förmån av dylikt fiske gått förlorad för dem därigenom att fisket blivit fritt för varje svensk undersåte eller att förlust av sådan anledning eljest tillskyndats dem. I enlighet härmed hade deras skadeståndstalan ogillats.

Justitierådet G. Grefberg har ansett utredningen ge vid handen att före den 1 juli 1928 laxfisket med rörligt redskap vid stranden till ifrågavarande hemman enligt då gällande lag var förbehållet strandens ägare. Med hänsyn till att denna fiskerätt gått förlorad genom att fisket enligt den nya lagen blivit fritt har han ansett att skadestånd bort utgå och i sådant avseende har han velat tillerkänna sökandena tillsammans 9,000 kr.

Fiskeavgifterna. Lantbruksstyrelsen har föreslagit K. M:t bestämma, att den fiskeavgift, som skall erläggas av ägaren av dammanläggningen vid Forshuvudforsen i Dalälven inom Stora Tuna socken, skall utgå med 1,500 kr. pr år under 15 år, räknat fr. o. m. 1937. Stora Kopparbergs Bergslags A.-B., som äger anläggningen, har förklarat sig intet ha att erinra mot att avgiften fastställes enligt detta förslag.

Fiskimporten under år 1935. Införseln av gädda och abborre ökar alltjämt. Enligt kommerskollegii preliminära redogörelse för varuinförseln från olika länder under år 1935 uppgick den importerade kvantiteten och värdet av bl. a. efterföljande fiskslag till nedan angivna mängd och värde.

	kg.	kr.
Abborre	156.472	82.061
(varav fr. Finland	146.184)	
Gädda	867.491	837.206
(varav fr. Finland	743.384)	
Gös	471.349	372.629
(varav fr. Finland	124.595	
och från Estland	340.237)	
Lax o. laxöring	478.527	1.139.621
Makrill	1.428.211	373.985
Rödspätta och flundra	932.742	594.515
Färsk sill	4.177.466	805.798
Torsk	1.354.557	603.292
Ål	97.428	166.735
Salt lax och laxöring	680.873	1.199.893
Salt sill	22.835.511	9.516.079
(varav fr. Norge	11.817.662	
och från Island	7.391.255)	
Saltade torskfiskar (klippf.)	683.698	270.295
Torkade torskfiskar (stockf.)	996.534	781.214
	439.254	459.864
Fiskrom	32.640	92.687
Ostron	133.805 tj.	258.482
Kräftor		

Den sammanlagda importen av fisk utgjorde under fjolåret 42.590.186 kg. till ett värde av 20.695.246 kr. Till jämförelse meddelas, att motsvarande siffror för år 1934 voro resp. 41.516.718 kg. och 15.542.247 kr.

Importen av abborre och gädda har även under det gångna året stigit (med c:a 6.000 och 20.000 kg. resp.) under det gösimporten nedgått med c:a 68.000 kg.

Alltjämt importeras dock, som synes här ovan alltför stora mängder av denna fiskart liksom f. ö. även av gädda och abborre.

H.

Sjön Bolmen blir kanske naturskyddad i stället för — reglerad? »Kraftfrågan kan lösas enklare än med reglering», anser jordbruksministern. — Själv har jag nog närmast det intrycket, att man skulle kunna skaffa elektrisk energi på lämpligare och enklare sätt än genom Bolmens reglering, förklarar jordbruksministern, statsrådet Axel Pehrsson i Bramstorp på en förfrågan av Nya Dagl. Alleh. rörande Bolmsjöbygdens ungdomsorganisationers uppvaktning i frågan.

— Jag tror ärendet för närvarande ligger i kammarkollegium, fortsätter statsrådet. Redan nu finnas bestämmelser rörande vissa sjöar, som icke få regleras utan att vederbörande ingår med ansökan till regeringen. Bland dessa sjöar upptages dock icke Bolmen. Vattenlagen ger emellertid K. M:t rätt att bestämma, att även andra sjöar skola räknas bland dessa, som så att säga tillhöra undantagen.

— Innan frågan kan upptagas av regeringen i konselj måste alltså en utredning företagas, slutar statsrådet, rörande förutsättningarna för Bolmens upptagande bland de sjöar, vilkas reglering läggas under K. M:ts direkta prövning. Saken kan alltså inte bli föremål för prövning ännu på någon tid, men vi komma att göra förundersökningen så litet tidsödande som möjligt.

Skärgårdsförbundet mot tjuvfisket. Det i 11. häftet omnämnda förbundet för tillvaratagande av fiskerättsinnehavares intressen i Stockholms skärgård (Stockholms län) sammanträdde den 21 nov. i Stockholm.

Meningen hade varit att vid detta tillfälle konstituera förbundet och antaga stadgar. Det av interimstyrelsen utarbetade stadgeförslaget blev emellertid efter en livlig debatt återremitterat för eventuell ändring. Den punkt, varom meningarna egentligen kommo att bryta sig, var rösträtten. Förslag framställdes nämligen, att denna skulle göras beroende av storleken av resp. medlemmars fiskerätt, detta för att förekomma att en innehavare av en mindre fiskerätt skulle ha samma bestämmanderätt som innehavaren av en stor sådan.

Den hittills fungerande stadgekommitén kompletterades med ytterligare tre personer, byrådirektör G. Alm, fiskeriinstruktör E. Andersson och nämndeman J. A. Magnusson.

Nästa sammanträde, vid vilket det ev. reviderade stadgeförslaget skulle framläggas, utsattes till den 12 december kl. 2 e. m. å Hotell Gillet i Stockholm.

Utplantering och märkning av rödspättor. Under de senaste åren ha ett flertal gånger intressanta försök gjorts att genom utplantering av fiskyngel i de västsvenska fiskevattnen söka förbättra fiskbeståndet. Det har huvudsakligen varit rödspättor som utplanterats, men det har visat sig svårt att få fisken att stanna kvar och trivas i de svenska vattnen, då den nyckfulla fisken i allmänhet snart dragit sig tillbaka igen till hemtrakten av Jyllands fiskebankar.

I våras förlades utplanteringen i Hafstensfjorden i förhoppning att fisken skulle få mycket svårt att hitta tillbaka genom det myller av fjordar och vikar, som den måste passera för att nå öppet vatten. Här utplanterades vid pingsttiden inte mindre än 35,000 danska rödspätteyngel, och enligt vad ledaren för arbetet, dr Arvid Molander, upplyser har resultatet denna gång blivit mycket gott. Vid utplanteringen märktes ett 150-tal rödspättor, av vilka hittills fjorton anträffats, samtliga i omgivningarna av Hafstensfjorden. Som jämförelse kan nämnas att av fjolårets yngel, som huvudsakligen utplanterades i Brofjorden, redan efter en månad de första exemplaren hade vandrat den långa vägen till lekplatserna vid Helgolandsbukten, där så småningom 25 av de 200 märkta exemplaren anträffades. Även fiskens tillväxt visar i år tillfredsställande resultat. I genomsnitt har nämligen den utplanterade fisken växt cirka 5 centimeter sedan i våras.

St. T.

Rik torskfångst vid Skånekusten. Under senare delen av oktober ha fiskarena vid Skånes ostkust gjort enorma torskfångster. Torsken har enligt SDS stått ända inne vid land, och man har endast behövt kasta ut några få hundra krokar för att erhålla 300 à 400 kg.

Även ute till havs har det stått tjockt med torsk, och trålarna i Simrishamn ha under de senaste två veckorna (i oktober) kunnat erhålla ända upp till 1,000 kg. dagligen.

A. Bl.

En ullhandskrabba fångades i sänkhåv i Brunnsviken (Stockholm) utanför Haga slott den 29 oktober.

Laxodlingen vid Norrfors. I kraftverksdirektör K—G. Ljungdahls redogörelse för Norrfors laxodlingen i förra häftet kom ett tryckfel att insmyga sig (sid. 287, h. sp., 7. r.). Mängden vid konstbefruktningen år 1935 erhållen laxrom skall vara 1.463 mill., ej 0.463 mill.

Odling av nutria — något för fiskodlare? Vi fästa uppmärksamheten på annonsen i detta häfte betr. odling av nutria eller sumpbäver (ej att förväxla med bisamråttan). Det torde finnas goda förutsättningar för att farmning av detta värdefulla pälsdjur kan bli ett litet lönande komplement i dammodlarens hos oss ej alltid så värst lukrativa gärning. Djuret synes ej vara till något ohägn för vare sig fisken eller dammskötseln över huvud taget, men kan åtminstone i exempelvis karp- och sutaredammar tänkas vara till positiv nytta ur gödslingssynpunkt. Kombinationen fiskdammkultur—nutria kan kanske vara något att tänka på för företagare på dammodlingens område.

H.

Presidenten i U. S. A. måste vara sportfiskare. Det började med Coolidge. Han lät en gång undfalla sig, att metning var något som passade för kvinnor och barn, men män borde ägna sig åt en mera nyttig sysselsättning. Det skulle han emellertid aldrig ha sagt. Ty hans omdöme föll givetvis ej sportfiskarena på läppen, vilka icke önskade sin sport förhånad på detta sätt. De blevo rasande och beto kraftigt ifrån sig; snart nådde deras protester Coolidge's politiska centrum. Något måste göras. Det såldes 6 millioner sportfiskelicenser i U. S. A., och man beräknade, att ytterligare 4 millioner personer bedrevo sportfiske i havet. Det var tydligt, att sportfiskarenas röster kunde betyda en del vid presidentvalet. Coolidge blev av partiledningen helt enkelt tvingad att börja fiska. Man satte en stor fiskehatt på huvudet på honom och ett stålmetspö i hans hand, varpå han skickades ut till en öringsälv tillika med en armé av pressfotografer. Han lyckades fånga en öring och redde därmed upp situationen. Denna fisk togs på mask, men efter den stunden blev Coolidge även en duktig flugfiskare.

Nästa man var Herbert Hoover. Även han puffades av politikerna ut i älven för att meta inför pressfotograferna. Det säges, att han numera är en passionerad fiskare.

Roosevelt har insett betydelsen av att pressen bittida och sent har något att berätta om hans sportfiske i havet, och otaliga äro de bilder som tagits av honom i aktion som fiskare.

Valkampen i höst stod mellan tvenne sportfiskare: Roosevelt och Landon.

»Fiskesport».

Även gamle presidenten Cleveland var en entuastisk sportfiskare. Följande ord av honom citeras gärna och ofta i amerikanska fiskeböcker: »Ha vi haft en lyckosam dag med riklig fångst, så mycket bättre. Och komma vi tomhänta hem, så ha vi dock fått njuta av vistelsen i Guds fria natur och tillgodogjort oss en vederkvickelse, som ej någon annan friluftssport förmår skänka sina utövare.»

Fiske året runt

i sjöar och skärgårdar, huvudsakligen i södra och mellersta Sverige.

Av *C. H. Schager.*

Obs.! Studera och efterfölj noggrant gällande fiskestadgar!

Januari.

Abborrpimpel på djupt vatten över grund.
Angelfiske.
Braxenmete på daggmask i vinterstånden.
Ståndkroksfiske (även mek. krok, där sådan är tillåten). Betet högst ½ m. från bottnen.
Nät för abborre och gädda över djupare grund.
Nät för lake på grunt vatten på lerbotten.
Not för braxen, där sådant är tillåtet.
Lakstrutar och lakryssjor i de flesta vatten i medio av månaden mot lerbotten.
Mörtstugor på första bäriga is. Bästa mäsk är kokat linfrö med däri inrört vetekli till hård deg.

Från Göteborgs fiskhamn.

I Göteborgs stads fiskhamn försåldes under oktober månad 1936 bl. a. nedanstående kvantiteter fisk och räkor:

Fiskslag	Försåld kvantitet kg	Auktionsbelopp kr.
Helgeflundra	11,733	14,766: 49
Kolja	473,520	161,308: 17
Kummel	25,159	12,035: 64
Makrill	117,876	49,781: 75
Räkor.....	23,573	28,589: 25
Rödspotta	75,673	55,399: 54
Sand- & Skrubbskädda	80,642	23,193: 50
Sill.....	2,072,102	399,148: 80
Torsk.....	252,161	80,704: —
Tunga, röd-	56,454	52,929: 50
Vitling	260,076	64,858: 75

Antal fångstresor för ångtrålare 167
» » » motordr. fiskefartyg 2,923

SVENSK FISKERI TIDSKRIFT

Prenumerationspris: 4:— kr. pr år (inkl. medlemsavgift i Svenska Fiskevårdsförbundet). I Finland 60 mark. Lösnummerpris 50 öre. Prenumeration å alla postkontor i Skandinavien eller direkt från tidskriftens expedition, Box 378, Stockholm 1. Tel. 10 00 47.

Redaktionens postadress: *Stockholm 5.* Tel. 60 40 74. Säkrast kl. 10.30—11.30 f. m. och 4—5 e. m.

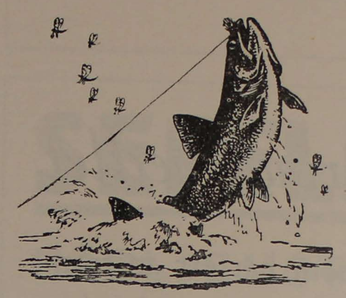

Julgåvor till Sportfiskare

Vi rekommendera vårt stora lager av sportfiskeredskap. — Rekvirera vår stora specialkatalog! — Spön, rullar, linor, flugor, drag etc. från Hardy's, Milwards, Allcocks, de ledande amerikanska fiskredskapsfabrikerna etc.

Innan Ni köper julgåvor till sportfiskare tag även en titt på de nyinkomna, eleganta engelska prydnadsföremålen med konstnärliga fisk- och fiskemotiv: cigarrett- och cigarrskrin, cigarrkoppar o. s. v.

Bröderna Sandströms Sportaffär

Norrlandsgatan 31—33. Stockholm. Telefon: växel 23 40 35

NUTRIA SUMP-BÄVER

En timme gammal nutriaunge.

NUTRIAN är det mest lönande pälsdjuret för Sverige och, såsom varande växtätare, det billigaste i uppfödning. Avsättningen på skinn obegränsad.
Vi försälja under garanti avelsdjur från egna farmer och köper skinnen. Firman erhöll på mässan för lantbrukets binäringar i Stockholm 1934 Stockholms läns Kungl. hushållningssällskaps silvermedalj för utställda nutria.

Referenser från belåtna köpare ställas på begäran till förfogande. Alla upplysningar erhållas om nedanstående kupong ifylles och insändes i öppet brev.

Körsnärsfirman Sophie Ericson's Eftr.
Drottninggatan 69, Stockholm.

Sänd mig gratis och franko Eder broschyr om nutriauppfödning.

Namn: .....

Adress: .....

Postadress: ..... Sv. F. Tidskr.

Ögonpunktsrom
av
Bäckröding
erbjudes i december—januari
J. ERRBOE
Silkeborg, Danmark

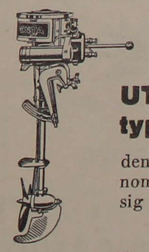

PENTA

UTOMBORDSMOTOR, typ U—21 4 hk,

den pålitliga, lättskötta och ekonomiska **lågvarvsmotorn** lämpar sig särdeles väl för fiskebåtar. Över 13.000 sålda.

Försäljes av
Maskinist A. J. Julin, Köping

Socker —

det mest effektiva näringsmedlet

För var och en, som har ett ansträngande arbete för händer — för honom är socker det bästa, det näringsrikaste och det viktigaste bland födoämnen. Sockret upptages hastigt och fullständigt av blodet och skänker ny styrka och ny energi.

Fiskredskap

av alla slag för havs- och insjöfiske
levererar vår firma till fiskare
i hela Sverige.
RETEOL, nutidens förnämsta impregneringsämne försäljes av oss.
Priskurant gratis och franko.
A.-B. Fiskarnas Redskapshandel
Stockholm

BLECKEMBALLAGE

blankt och dekorerat
Specialtillverkning: ***Strömmingsburkar***
Låga priser. Snabb leverans. Tel. 3509
Nordiska Bleckemballagefabriken, GÄVLE

NORDISKA KOMPANIET
STOCKHOLM
Inköper till dagens högsta priser
insjö- och västkustfisk.
OFFERERA!

Priskurant sändes gratis.

FISKREDSKAP

av alla slag
levereras på kortaste tid
till lägsta priser.

Begär offert!

Aktiebolaget Leidesdorffska Fiskredskaps-Fabriken
STOCKHOLM

CARLINUM SPECIAL?

SEFFLE

RÅOLJEMOTORER

Den idealiska drivkraften för såväl fiske- som frakt- och bogserbåtar

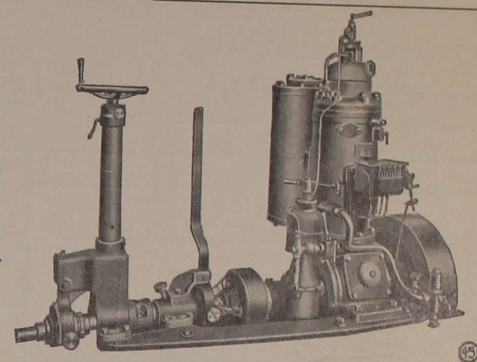

Billiga i inköp och ekonomiska i drift

SEFFLE MOTORVERKSTAD - SÄFFLE

PRAKTISK NYHET !!

Frosts ROSTFRI MED SKÄRPA FISK-RENSNINGSKNIV KR. 1:75

SPECIELLT KONSTRUERAD FÖR FJÄLLNING, UPPSPRÄTTNING SAMT RENSNING AV FISK.

TILL SALU HOS
JÄRN & BOSÄTTNINGS-AFFÄRER
FÖRSÄLJNINGSORGANISATION
BÖHLMARK & C:o MORA

JÄGARE och FISKARE!

Skriv i dag efter årets katalog N:o 66. Vi hava den största sorteringen av in- och utländska jaktvapen. Frankoleverans och bekväma avbetalningar. Vapen repareras och armégevär moderniseras.

För fiskaren finnes en utsökt sortering redskap för sport- och amatörfiske . . .

VAPEN VAPEN-DEPÅTEN FALUN **DEPÅTEN**

Moderna fiskedon till priser utan konkurrens!

Begär i dag vår nya stora, rikt ill. katalog m. enormt urval av alla slags fiskredskap, sportartiklar m. m.

BRÖDERNA TYSKLIND, INSJÖN.

OLOFSTRÖMS

Rostfria kokkärl

rekommenderas

Röta och Mögel
angriper ej det trävirke, som bestrukits med
IMPREGNOL
Prospekt och närm. uppl. fr. tillverkaren:
Fosfatbolaget, Stockholm 7.

Bliv medlem av Svenska Fiskevårdsförbundet!